

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Facultatea Relații Internaționale

Științe Politice și Administrative

Departamentul Științe Politice și Administrative

Angela COLAȚCHI

IDEOLOGII ȘI DOCTRINE POLITICE

Ghid metodic

*Aprobat de Consiliul
Calității al USM*

Chișinău, 2018
CEP USM

CZU 32(075)
C 62

*Recomandat de Departamentul Științe Politice și Administrative
și de Consiliul Facultății Relații Internaționale Științe Politice
și Administrative*

Recenzenți: *Angela ZUBCO, dr. în istorie, conf. univ.*
Rodica RUSU, dr. în științe politice, conf. univ.
Rodica SVETLICNÎI, dr. în istorie, conf. univ.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Colațchi, Angela.

Ideologii și doctrine politice: Ghid metodic / Angela Colațchi; Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, Departamentul Științe Politice și Administrative. – Chișinău: CEP USM, 2018. – 84 p.: tab.

Bibliogr.: p. 79-83 și la sfârșitul temelor. – 50 ex.

ISBN 978-9975-142-23-6.

32(075)

C 62

ISBN 978-9975-142-23-6

© A. Colațchi, 2018
© USM, 2018

CUPRINS

Introducere	5
-------------------	---

1. Curriculumul disciplinei

1.1. Administrarea disciplinei	8
1.2. Obiectivele generale ale disciplinei „Ideologii și doctrine politice”	8
1.3. Tematica și repartizarea orientativă a orelor	10
1.4. Competențe profesionale și finalități de studiu	11
1.5. Conținutul orelor de curs. Repere metodice și idei esențiale	13
1.6. Lucrul individual	45
1.7. Evaluarea disciplinei	51

2. Conținutul orelor de seminar. repere metodice și bibliografia recomandată	54
---	-----------

3. Subiecte pentru evaluarea finală	76
--	-----------

4. Tematica orientativă a tezelor de licență	78
---	-----------

Bibliografie	79
---------------------------	-----------

Introducere

Prezentarea disciplinei. „Ideologii și doctrine politice” este o disciplină care studiază metodologia, formele și metodele de analiză și evaluare a doctrinelor și ideologiilor politice, dinamica evoluției lor începând cu etapa de apariție și terminând cu cele mai noi varietăți contemporane. Ideologiile politice rămân a fi un factor indispensabil oricărui grup social, care au anumite interese și luptă pentru anumite scopuri. Oricât de mari ar fi elementele de iluzie pe care le conține, ideologia este acel factor care consolidează grupurile sociale sau etnice, este ceea ce face ca oamenii să acționeze împreună. Fără un studiu aprofundat despre bazele teoretice și evoluție, noile tratări ale unei sau altei ideologii politice, conceperea dezvoltării proceselor și instituțiilor politice actuale este imposibilă. O concepție unilaterală despre om, despre sensul vieții duce automat la o dezvoltare defectuoasă în viața socială, economică, culturală și politică. Diferite partide ne oferă schițe diferite ale societății. În cadrul cursului nostru, o atenție deosebită se acordă analizei conceptului de „ideologie și doctrină politică”, evaluării ideologiilor: liberală și neoliberală; conservatistă și neoconservatistă; marxistă și evoluției lor, celei social-democrate și creștin-democrate. Trebuie să ținem cont de faptul că o îndoctrinare ideologică și puternică poate influența comportamentul grupurilor sociale, poate antrena oamenii în diferite acțiuni, inclusiv străine intereselor reale ale grupului din care fac parte. Lipsa cunoștințelor în acest domeniu poate contribui la manipulare ideologică unilaterală.

Locul disciplinei. „Ideologii și doctrine politice” – o disciplină fundamentală (F), inclusă în planul de studii pentru specialitatea 0312.1 Politologie, oferind patru puncte de credit luate în considerare la promovarea anilor de studii. Disciplina este prevăzută pentru semestrul III, după ce studenții au acumulat cunoștințele necesare la disciplinele Teoria politică, Stasiologie, Interese și relații politice ș.a.

Studentii vor dezvolta abilitățile în studierea destinului liberalismului, conservatismului, marxismului, bolșevismului, sensului modern și contemporan al social-democrației, ideologiei creștin-democrate, național-socialismului, fascismului, naționalismului, islamismului, feminismului, ecologismului și altor curente politico-ideologice.

Dezvoltarea competențelor – unul din obiectivele de bază ale disciplinei „Ideologii și doctrine politice”, constă în formarea studenților de la specialitatea Politologie a următoarelor competențe profesionale:

- de identificare a mecanismelor de implementare a cunoștințelor teoretice în activitatea politică;
- de cunoaștere și înțelegere a particularităților realității politice;
- de formulare a metodelor de influențare a procesului politic;
- de pregătire, discutare și adoptare a deciziilor privind activitatea politică;
- de evaluare a activității politice în contextul exigențelor contemporane.

Studiind cursul de „Ideologii și doctrine politice”, studenții vor obține necesarul pentru analiza și evaluarea ideologiilor formațiunilor politice contemporane care au fost studiate în cadrul disciplinei Stasiologie. La rândul său, fiecare dintre competențele sus-numite se vor solda cu un șir de finalități de studiu pe care le veți urmări în compartimentul următor.

Structura ghidului. Orientându-ne la principiile de construire și dezvoltare curriculară, și anume, principiul funcționalității, coerenței, egalității șanselor, flexibilității și al parcursului individual, pornind de la necesitatea elaborării unor recomandări proiective și explicative care definesc scopurile și obiectivele, căile, mijloacele și activitățile utilizate pentru formarea și dezvoltarea competențelor profesionale, metodele și instrumentele de evaluare și referindu-se la interdependența dintre obiective, conținuturi, strategii de predare și competențele profesionale, am conceput prezentul *Ghid*. Acesta este structurat în următoarele compartimente: Curriculumul disciplinei, care demonstrează-

ză cum este administrată disciplina, care este tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs și seminar, care-s competențele profesionale și finalitățile de studiu, despre ce se va discuta în timpul orelor de curs (reperele metodice și ideile esențiale), lucrul individual și evaluarea disciplinei; mai apoi sunt incluse conținuturile orelor de seminar, compartimentele în care sunt prevăzute subiectele pentru evaluarea finală a disciplinei, tematica orientativă a temelor de licență, precum și bibliografia selectivă.

Scopul și regulile de utilizare a prezentului ghid sunt de a transforma predarea disciplinei „Ideologii și doctrine politice” într-un proces educațional captivant, formativ-dezvoltativ, interactiv, axat pe formarea de competențe și pe necesitățile celui care învață la specialitatea Politologie. Totodată, materialul teoretic poate fi util și altor categorii de tineri studioși și de la alte specialități înrudite. Limba de predare a disciplinei este româna. Suportul de curs poate fi accesat pe Platforma MOODLE a USM.

1. CURRICULUMUL DISCIPLINEI

1.1. Administrarea disciplinei

Forma de învățământ	Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Semestrul	Ore în total:					Evaluarea	Nr. de credite
					total	inclusiv					
						C	S	L	LI		
cu frecvență la zi	F.03.O.19	Ideologii și doctrine politice	Angela Colațchi	III	120	30	30		60	ex.	4

1.2. Obiectivele generale ale disciplinei „Ideologii și doctrine politice”

Studierea disciplinei „Ideologii și doctrine politice” va permite studenților la nivel de:

I. Cunoaștere și înțelegere:

- Să cunoască concepțiile teoretice ale ideologiilor politice;
- Să identifice schimbările intervenite în doctrinele politice contemporane;
- Să cunoască direcțiile principale ale activității ideologice ale partidelor politice;
- Să descrie procesul dezvoltării ideologiilor și doctrinelor politice;

- Să cunoască aparatul categorial al ideologiei și doctrinelor politice;
- Să explice dinamica ideologiilor politice.

II. Aplicare:

- Să determine rolul ideologiilor în activitatea politică;
- Să compare funcțiile ideologiilor în societate;
- Să explice doctrinele partidelor politice din țările cu democrație matură cu doctrinele partidelor din Republica Moldova;
- Să demonstreze esența diferitelor ideologii și doctrine politice;
- Să caracterizeze dimensiunea ideologică a procesului de dezvoltare social-economică;
- Să stabilească legătura și influența reciprocă între diverse ideologii politice.

III. Integrare

- Să elaboreze cercetări empirice în domeniul ideologiilor și doctrinelor politice;
- Să aprecieze doctrinele formațiunilor politice din țară;
- Să evalueze programele partidelor politice autohtone și de peste hotare;
- Să argumenteze actualitatea valorilor cognitive, educative și importanța general-culturală a ideologiilor politice contemporane;
- Să evalueze fenomenele ideologice internaționale;
- Să propună modele de analiză a fenomenelor politice de pe pozițiile ideologiilor și doctrinelor politice.

1.3. Tematica și repartizarea orientativă a orelor

Nr. crt.	Unități de conținut	Ore		
		Curs	Seminar	Lucru individual
1	Ideologii și doctrine politice	2	2	4
2	Dihotomiile ideologie-știință și ideologie-politică	2	2	4
3	Liberalismul și neoliberalismul	4	4	6
4	Conservatismul și neoconservatismul	4	4	6
5	Doctrina social-politică a marxismului	4	4	6
6	Doctrina și teoriile politice ale social-democrației	2	2	4
7	Bolșevismul (leninismul) ca doctrină politică	2	2	5
8	Ideologia social-politică a național-socialismului și fascismului	2	2	5
9	Doctrina politică a creștin-democrației	2	2	5
10	Naționalismul. Legionarismul. Feminismul. Ecologismul	4	4	10
11	Islamismul și fundamentalismul islamic. Anarhismul	2	2	5
	Total	30	30	60

1.4. Competențe profesionale și finalități de studiu

COMPETENȚE PROFESIONALE ¹	FINALITĂȚI DE STUDIU
Identificarea mecanismelor de implementare a cunoștințelor teoretice în activitatea politică	• A caracteriza principalele ideologii și doctrine politice; • A determina valorile și principiile diferitelor ideologii politice; • A stabili relația dintre activitatea și ideologia partidelor politice; • A compara ideologiile și doctrinele politice; • A generaliza tendințele dezvoltării doctrinelor politice; • A adapta cerințele doctrinare în activitatea politică.
Cunoașterea și înțelegerea particularităților realității politice	• A identifica particularitățile diferitelor ideologii și doctrine politice; • A distinge particularitățile ideologiilor și doctrinelor politice; • A comenta realitatea politică din perspectiva manifestării diferitelor ideologii politice; • A argumenta existența factorului ideologic în realitatea politică; • A estima particularitățile ideologice ale realității politice; • A conceptualiza dimensiunea doctrinară a particularităților realității politice.

¹ Competențele profesionale la formarea cărora contribuie disciplina „Ideologii și doctrine politice” sunt preluate din Cadrul Național de Calificări și redactate în conformitate cu cerințele pieței muncii și cu cele din urmă realizări științifice în domeniu. Vezi: Nota argumentativă a Planului de învățământ la programul de studii Politologie, 2017-2020.

Formularea metodelor de influențare a procesului politic	• A identifica metodele oportune pentru influențarea procesului politic; • A evidenția dimensiunea ideologică în influențarea procesului politic; • A stabili legătura dintre ideologiile și procesele politice; • A compara eficiența diverselor metode de influențare a procesului politic; • A estima componenta ideologică în influențarea procesului politic; • A dezvolta abordări doctrinare pentru influențarea procesului politic.
Pregătirea, discutarea și adoptarea deciziilor privind activitatea politică	• A identifica specificul ideologic în procesul decizional politic; • A demonstra utilitatea abordării doctrinare în pregătirea, discutarea și adoptarea deciziilor privind activitatea politică; • A se servi de diverse modele ideologice pentru procesul decizional politic. • A compara diversele dimensiuni ideologice în procesul decizional politic; • A recomanda acțiuni oportune din perspectiva diferitelor ideologii pentru procesul decizional politic; • A evalua pregătirea, discutarea și adoptarea deciziilor privind activitatea politică.
Evaluarea activității politice în contextul exigențelor contemporane	• A determina valorile ideologice pentru evaluarea activității politice contemporane; • A comenta diversele dimensiuni ideologice ale activității politice; • A stabili legătura dintre influența ideologiilor și doctrinelor politice asupra activității politice contemporane; • A demonstra impactul dimensiunii ideologice pentru evaluarea activității politice contemporane; • A propune modalități de evaluare a ideologiilor și activității partidelor politice contemporane; • A gestiona un proiect de evaluare a activității politice în contextul exigențelor contemporane.

1.5. Conținutul orelor de curs. Repere metodice și idei esențiale

Tema 1. *Ideologii și doctrine politice. Obiect de studiu*

Obiective de referință:

- să explice noțiunea de „ideologie politică”;
- să definească noțiunea de „doctrină politică”;
- să caracterizeze dimensiunile ideologiilor politice;
- să compare ideologia politică cu doctrina;
- să demonstreze dinamica ideologiilor;
- să argumenteze unitatea contradicțiilor ideologiilor;
- să evalueze clasificarea ideologiilor politice.

Unități de conținut:

1. Conceptul de ideologie și doctrină politică.
2. Dimensiunile ideologiilor.
3. Unitatea contradicțiilor ideologiilor.
4. Clasificarea și dinamica ideologiilor.

Forme și strategii de organizare a activității didactice

Curs teoretic

Prelegere dialogată

Termeni-cheie și conținut rezumativ: ideologie, conștiință falsă, doctrină politică, dimensiunile ideologiilor, antinomiile ideologiilor, ideologia conservatoare, revoluționare, reforme, reacționare. ***Ideologie*** – ansamblul de idei, reprezentări, mituri elaborate într-o formă mai mult sau mai puțin sistematică, în vederea orientării conștiinței și comportamentului cetățenilor în problemele fundamentale ale dezvoltării societății. Dispun de un șir de **caracteristici**: depășesc cadrul teoretic; influențează mentalitățile colective; creaa-

ză valori și le impun ca fapte de viață; propun formule și soluții rapide; interpretare și justificare a intereselor anumitor grupuri sociale; repere pentru elaborarea programelor de acțiuni ale partidelor politice. **Doctrină politică** – ansamblu de concepții asupra naturii umane, reflecții critice asupra caracterului interacțiunilor social-politice, valorilor pe care oamenii ar trebui să le respingă sau la care să adere. **Particularitățile** doctrinelor: proiectează realități posibile; au un caracter sistematizat despre calitatea politică; influențează apariția și dezvoltarea ideologiilor politice; sunt modele teoretice; se inspiră din ideologii, teorii și filosofie politică; posedă dublă funcție – descriptivă și prescriptivă. **Dimensiunile** ideologiilor – socială, politică, instituțională, psihologică, mitică, utopică. Reflecțiile despre ideologie au un caracter contradictoriu, ideologia reprezintă o anumită unitate a contrariilor. **Antinomiile** ideologiilor: clasă/grup – general/uman; obiectiv/adevărat – subiectiv/de valoare; social/parțial – social/universal; teoretic – empiric; real – utopic; peren – temporal; complicat – simplu; teoretic/abstract – concret/practic. Ideologii politice conservatoare, revoluționare, reformiste, reacționare.

Astfel afirmăm, **doctrina** este o totalitate de principii, de idei fundamentale ale unui sistem filozofic, politic, științific etc.; totalitatea principiilor, a tezelor fundamentale ale unui anumit domeniu. Iar **ideologia** reprezintă totalitatea ideilor și concepțiilor filozofice, morale, religioase etc., care reflectă, într-o formă teoretică, interesele și aspirațiile unor categorii într-o anumită epocă. Totalitatea ideilor și concepțiilor care constituie partea teoretică a unui curent, a unui sistem etc. Ideologia politică se manifestă la nivel teoretic-conceptual – formarea atitudinilor fundamentale care reprezintă valorile și idealurile unui anumit grup (națiune, stat) sau a adeptilor unui interes. Alt nivel este cel programatic, politic, de transformare a principiilor sociale și idealurilor social-filozofice în programe, lozinci și cerințe ale elitei politice.

Bibliografie selectivă:

1. Frigioiu N. *Politologie și doctrine politice*. București: CRSR, 2001. 201 p.
2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
3. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie-politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
4. Rusu R. Ideologia politică între mit și utopie. În: *Analele științifice ale USM, Seria „Științe socioumanistice”*. Vol.II. Chișinău, 2004.
5. Voiculescu M. *Doctrine și sisteme politice contemporane*. București: Ed.Universitară, 1993. 195 p.

Tema 2. *Dihotomia ideologie–politică și ideologie–știință*

Obiective de referință:

- să identifice legătura în triada știință–ideologie–politică;
- să demonstreze specificul funcțiilor ideologiilor și funcțiilor științelor;
- să caracterizeze corelația ideologie–politică;
- să analizeze dimensiunile ideologiilor în conștiința politică;
- să evalueze cele patru modele de formare a ideologiilor politice.

Unități de conținut:

1. Funcțiile ideologiilor și funcțiile științei.
2. Corelația ideologie–politică.
3. Specificul ideologiilor politice.
4. Dimensiunea ideologică a conștiinței politice.

Forme și strategii de organizare a activității didactice

Curs teoretic

Prelegere dialogată. Dezbateri

Termeni-cheie și conținut rezumativ: particularitățile ideologiilor; funcțiile partizană, ocultivă, justificativă, propagandistă, de identificare a ideologiei; modelul condensării, integrativ, divergent, revitalizării de formare a ideologiilor politice. **Dihotomia ideologie–știință:** Funcțiile ideologiei explică mecanismul de manifestare, dar și de existență a acesteia vs expresia științifică a acestor funcții: *partizană* – reprezentare de valori supreme; *ocultivă* – explicarea echidistantă a proceselor și faptelor; *justificativă* – politica e separată de alte domenii; *incitantă* – explicarea adevărului; raționalizare (legitimare) a discursului politic – apreciere obiectivă a discursului; *de identificare* – coerență logică. **Corelația politică–ideologie** are un interes aparte, deoarece politica a devenit arena de confruntare a diferitelor sisteme ideologice, respectiv: arenă de confruntare – orientare stabilă în acti-

vitare; în baza intereselor sunt formulate scopuri – în baza idealurilor formulează un anumit ideal social; politizarea extremă a ideilor – hiperideologizare a politicii; analiza influențează conținutul ideologiilor – ideologizarea deciziilor politice; scopul pornește de la anumite valori – interpretarea esenței politicii; asigurarea integrității societății prin proiecte sociale – integritatea societății prin idealuri sociale; fundamentul politicii sunt interesele – baza sunt ideile și valorile; tendință spre subordonarea unei voințe unice – atragerea adeptilor; politica formulează sarcini – fundamentarea acțiunilor puterii.

Tipuri de valori ale ideologiei politice: fundamentale (Declarația Universală a Drepturilor Omului), auxiliare sau instrumentale, utile în situații anumite, dar nu obligatorii pentru toți (punctualitate, corectitudine, onestitate ș.a.), absolute (libertate, egalitate, dreptate, toleranță). Principalele modele de formare a ideologiilor politice: condensare (acumulare); integrativ; divergent; revitalizare. Ideologia necesită atât cunoștințe teoretice din cadrul științei, cât și soluții practice din politică. Politica, la rândul ei, are nevoie de ideologie în calitate de suport al valorilor împărtășite, precum și de aspectul teoretic-conceptual, elaborate pe baza principiilor științifice.

Bibliografie selectivă:

1. Frigoiu N. *Politologie și doctrine politice*. București: CRSR, 2001, 201 p. // <https://filosofiepolitica.files.wordpress.com/2008/03/nicolae-frigoiu-politologie-si-doctrine-politice.pdf>
2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
3. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofiepolitica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
4. Voiculescu M. *Tratat de doctrine politice*. București: Ed. Universitară, 2002. 445 p.
5. Cernencu M., Boțan I. *Evoluția pluripartitismului pe teritoriul Republicii Moldova*. Chișinău: Arc, 2009. 164 p.

Tema 3. Ideologia și doctrina politică liberală

Obiective de referință:

- să relateze despre contextul istoric pentru apariția gândirii liberale;
- să relateze despre particularitățile fundamentale ale liberalismului;
- să determine ideile de bază ale liberalismului;
- să caracterizeze curentele ideologice neoliberales;
- să compare liberalismul neoclasic cu cel social;
- să analizeze etapele dezvoltării liberalismului;
- să evalueze realizările partidelor de orientare liberală din Republica Moldova.

Unități de conținut:

1. Contextul istoric al apariției liberalismului.
2. Principiile fundamentale ale liberalismului.
3. Dimensiunile ideologiei liberale.
4. Critica liberalismului critic.
5. Liberalismul social.
6. Liberalismul neoclasic.

Forme și strategii de organizare a activității didactice

Curs teoretic

Prelegere dialogată. Dezbateri

Termeni-cheie și conținut rezumativ: gândire liberală; particularitățile fundamentale ale liberalismului; individ; proprietate privată; interese; idei ideologice neoliberales; liberalism neoclasic și social; drepturi civice; consens politic. **Liberalismul** – curent social-politic, ce proclamă libertatea persoanei, drepturile civice și politice ale individului, limitarea sferei de activitate a statului. În 1215 apare *Magna Carta Libertatum* (Marea Cartă a Libertăților) în care se proclamau drepturile cetățenilor la libertate personală și securitate (ce-i drept, cetățeni erau considerați aristocrații și proprietarii funciari).

Liberalismul prezintă: o filosofie politică, un mod de organizare a vieții economice, un sistem de valori axat pe drepturile individului. Tuturor variantelor de liberalism le sunt specifice următoarele patru elemente comune: individualismul, egalitarismul, universalismul, credința în progres. **Principiile fundamentale:** individul aparține pe prim-plan și mai real decât societatea și interesele ei, cerințele individuale și drepturile omului sunt mai importante decât cele colective; deosebirea și separarea oamenilor sunt incontestabile și inițiale, legăturile și asemănările sunt convenite și secundare; legile și evaluările sunt rezultatul activității omului; omul liber este responsabil pentru viața sa, baza libertății și responsabilității este proprietatea privată. **Ideile politice de bază:** aderare la orânduirile parlamentare și tradițiile procedurilor parlamentare; atitudine pozitivă față de distribuirea puterii, pluralismul politic și superioritatea legii; asigurarea principalelor drepturi politice și libertăți ale cetățenilor, respectarea demnității personale; extinderea practicii democrației plebiscitare, discutarea legilor de către popor, autoadministrarea locală; elitarism democratic, necesitatea concurenței elitelor; compromisul, consensul în rezolvarea problemelor politice. **Liberalismul social, liberalii bunăstării** militează nu doar pentru eliminarea oricărei discriminări, dar și pentru oferirea de avantaje sociale și economice tuturor celor care sunt considerați discriminați – amestecul statului în economie, politici de protecție socială, consens politic, statul protejează cetățenii de nedreptățile economiei de piață. Reprezentanții ideilor **neoliberale** pot fi considerați Friedrich Hayek și Ludwig von Mises. Cele mai relevante elemente ale politicii neoliberale: individualismul normativ; proprietatea privată/privatizarea. Statul trebuie să se îngrijească de piețele funcționale printr-o politică concurențială și să prevină formarea piețelor de monopol; politica stabilizatoare: politica masei monetare trebuie să garanteze prețuri stabile; piața ca instrument de conducere; concurența; dereglementarea și liberalizarea economiei; stimulări ale comerțului liber între state; politica ta-

xelor: de regulă se cere ca procentele taxelor să fie reduse; sistemele de asigurare socială vor fi reconstruite.

Bibliografie selectivă:

1. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
2. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În: <https://filosofie-politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
3. Brucan S. *Îndrumar dicționar de politologie*. București: Nemira, 1993. 299 p.
4. Străuțiu E. *Ideologii și partide politice – curs universitar*. Sibiu, 2007. 227 p. // <http://documentslide.com/documents/ideologii-partide.html>
5. Magureanu V. *Studii de sociologie politică*. București: CRSR, 2012. 485 p.
6. Фукуяма Ф. *Конец истории*. В: POLITNAUKA, <http://www.politnauka.org/library/dem/fukuyama-endofhistory.php>

Tema 4. Conservatorismul și neoconservatorismul

Obiective de referință:

- să descrie condițiile apariției conservatorismului ca doctrină politică;
- să identifice problemele în abordarea conservatorismului;
- să caracterizeze tipurile de conservatorism aristocratic, autonom și situațional;
- să compare principiile fundamentale ale conservatorismului cu cele ale liberalismului;
- să aprecieze conexiunea neoconservatorismului cu cea a neoliberalismului.

Unități de conținut:

1. Definirea termenului de „conservatorism”.
2. Abordarea istorică a conservatorismului clasic.
3. Ideile principale ale conservatorismului.
4. Conservatorismul contemporan (neoconservatorismul).

Forme și strategii de organizare a activității didactice

Curs teoretic

Prelegere dialogată. Modelare teoretică

Termeni-cheie și conținut rezumativ: valori stabile; familie; națiune; religie; proprietate; autoritatea statului; tipuri de conservatorism; autoritate; puterea elitelor; neoconservatorism. Curent ideinico-politic orientat spre menținerea formelor istoric constituite ale vieții sociale și de stat, îndeosebi a valorilor stabile, întruchipate în familie, națiune, religie, proprietate. Conservatorismul apare ca o reacție la liberalism, ca și o rezistență teoretică articulată și sistematică la schimbare, fiind o ideologie ce își propune să apere *status-quo*-ul deja prestabilit în fața oricărei schimbări rapide sau forțate. Conservatorismul poate fi văzut ca: 1. o ideologie care emană de la aristocrație ca

raționalizare a pozițiilor și intereselor ei sociale în raport cu Revoluția Franceză de la 1789 – **conservatorismul aristocratic**; 2. o ideologie care conține prescripții substanțiale asupra organizării vieții sociale și politice – **conservatorismul autonom** și 3. o ideologie care apare în situații specifice, atunci când *status-quo*-ul și interesele unui grup social sunt amenințate de o ideologie a schimbării profunde – **conservatorismul situațional**. fondator al conservatorismului. Edmund Burke consideră că omul este o ființă aplecată spre relații cu cei apropiați lui – familia, prietenii și vecinii și este legat de comunitatea în care se naște și se formează. Are ca bază următoarele **principii**: societatea este privită ca un sistem de norme, obiceiuri, tradiții, rădăcinile cărora sunt afundate în istorie; instituția existentă e preferată oricărei scheme teoretice; orientarea la autoritatea statului; pesimism în aprecierea naturii omului; scepticism față de rațiunea lui; neîncredere în posibilitatea egalității sociale între oameni; proprietatea privată este garantul libertății personale și ordinii sociale. **Ideile politice de bază** – tradiția determină viața socială a individului; mândria națională; inegalitate socială și concurență politică; neamestecul activ al statului în viața politică a societății; peiorarea parlamentarismului și alegerilor directe. **Neoconservatismul** este o ideologie care îmbină ideile conservatismului clasic și a liberalismului, se bazează pe următoarele principii: numai relațiile de piață contribuie la dezvoltarea reală a societății și omului; libertatea și egalitatea sunt incompatibile; democrația clasică (directă) este irealizabilă și dăunătoare, e necesară îmbinarea democrației (directe) cu puterea elitelor (democrația reprezentativă); principalul drept al persoanei este dreptul de a avea proprietate și de a proceda cu ea conform dorinței.

Bibliografie selectivă:

1. Ball T., Dagger R. *Ideologii politice si idealul democratic*. Iași: Polirom, 2000. 272 p.

2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
3. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie-politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
4. Mitran I. *Politologia în fața secolului XXI*. București: CSRR, 1997. 200 p.
5. Strah D. Unele secvențe istorice privind apariția conservatismului în gândirea politică. În: *Analele științifice ale USM, Seria „Științe socio-umane”*, vol.III. Chișinău, 2001.
6. Dughin A. *A patre teorie politică*. Chișinău: Prag-3, 2014. 320 p.

Tema 5. Doctrina social-politică a marxismului

Obiective de referință:

- să interpreteze condițiile social-politice ale apariției marxismului;
- să examineze locul filosofiei clasice germane în formarea metodei dialectice;
- să caracterizeze specificul materialismului istoric;
- să compare ideile marxiste cu cele liberale și conservatiste;
- să analizeze conceptul de alienare și tipurile acesteia;
- să evalueze specificul ideilor neomarxiste.

Unități de conținut:

1. Originile gândirii marxiste.
2. Metoda dialectică.
3. Materialismul istoric.
4. Critica marxistă a capitalismului.

Forme și strategii de organizare a activității didactice

Curs teoretic Prelegere problematizată. Expres-dezbateri

Termeni-cheie și conținut rezumativ: metoda dialectică, materialismul istoric; conceptul de alienare, proletariatul; comunismul, revoluția, dictatura proletariatului, lupta de clasă, exploatare capitalistă, idei neomarxiste. ***Marxismul*** – curent social-politic bazat pe ideea alienării, generat de exploatarea omului de către om, eliminarea exploatarei capitaliste prin lupta de clasă și instaurarea dictaturii proletariatului, care se vor solda cu eliberarea întregii societăți și dispariția alienării umane. ***Sursele ideatice*** – romantic, prometeian, determinism iluminist. Componenta esențială – ***hegelianismul de stânga***. Marx a reținut din filosofia hegeliană trei noțiuni fundamentale, care se vor regăsi în toată opera sa: 1. uniunea necesară dintre gândire și existență; 2. dezvoltarea dialectică a istoriei, înfățișată prin opozițiile și

contradicțiile inerente oricărei realități existente; 3. noțiunea potrivit căreia cauza eficientă și scopul final al acestei dezvoltări dialectice este raționalizarea din ce în ce mai mare a realului. Legile dialecticii hegeliene: transformarea cantității în calitate; unitatea sau identitatea contrariilor; negarea negației. Elementul nou în **metoda marxistă**: analiza este suficientă pentru a descoperi în toate structurile realității elemente contradictorii (teza și antiteza există); realitatea descoperită prin analiză și reconstituită prin expunere (sinteza) este totdeauna o realitate în mișcare; metoda marxistă se impune ca una predictivă. Ea încearcă să rupă cu principiul universal și dorește să se adapteze fiecărei realități și fiecărui obiect în parte. **Materialismul istoric**. Dialectic trebuie analizată toată activitatea umană în care acțiunea și pasivitatea se amestecă. Omul în acțiunea perpetuă (care continuă veșnic) asupra naturii și mediului său va observa două tipuri de creații: 1. creațiile exterioare (din care face parte chiar el însuși) și 2. creațiile proprii – instrumentele, tradițiile, diviziunea muncii etc. Prin activitatea lor, chiar indivizii înșiși antrenează raporturile determinate care sunt raporturi sociale. Existența socială determină conștiința. Relațiile fundamentale ale întregii umanități sunt **raporturile de producție, care** relevă trei factori: condițiile naturale, tehnologia existentă la un moment dat și organizarea, și diviziunea muncii. Aceste trei elemente sunt, de fapt, **forțele de producție** ale unei societăți vizate. Marx a fost cel mai acerb critic al capitalismului, totodată l-a și studiat cu cea mai mare atenție. Oamenii se alienează de munca lor și unii de alții, iar acest proces are loc în patru moduri distincte, dar corelate. **Alienare economică, politică, socială**. Concentrarea capitalurilor, goana după profituri duc inevitabil la creșterea numărului de șomeri și la revoluția mondială. Revoluția se va desfășura concomitent în cele mai dezvoltate state ale lumii, hegemonul revoluției fiind proletariatul, care va distruge economic burghezia folosind „**Dictatura proletariatului**” – „forma superioară a democrației”. Apariția **neomarxismului** în anii 20 al sec. XX – G. Lukacs, K. Korsch, A. Gramsci – problema misiunii

clasei muncitoare. Școala de la Frankfurt M.Horkheimer și T. Adorno – problema alienării și puterii, personalității și libertății. Marxism libertarian – E. Fromm, H. Marcuse, J.Sartre – existența, limitele și libertatea personalității.

Bibliografie selectivă:

1. Мосионжник Л.А. *Классический и современный марксизм*. Chișinău: StratumPublishing House, 2011. 468 c.
2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
3. Sava I. ș. a. *Doctrine și partide politice europene*. București: CRSR, 2007. 305 p.
4. Strah D. Concepția politică marxistă. În: *Istoria gândirii politice*. Chișinău: CEP USM, 1999.
5. Străuțiu E. *Ideologii și partide politice – curs universitar*. Sibiu, 2007. 227 p. <http://documentslide.com/documents/ideologii-partide.html>

Tema 6. Doctrina și teoriile politice ale social-democrației

Obiective de referință:

- să explice procesele sociale care au influențat apariția social-democratismului;
- să determine cele trei direcții teoretice de dezvoltare a social-democrației;
- să caracterizeze principiile de bază ale ideologiei social-democrate;
- să compare ideologia social-democrată cu cea marxistă;
- să analizeze rolul formațiunilor politice social-democrate din țările democrate.

Unități de conținut:

1. Originile gândirii socialiste.
2. Evoluția socialismului la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX.
3. Valorile de bază ale social-democrației.
4. Social-democrația contemporană.

Forme și strategii de organizare ale activității didactice

Curs teoretic

Prelegere problematizată

Termeni-cheie și conținut rezumativ: internaționalism, dezvoltare evoluționară, reforme, pluralism politic, democratism parlamentar, direcție centristă, revizionism, direcție radicală (de stânga), intervenția statului în economie, coexistența diferitelor forme de proprietate. Social-democrația – doctrină și curent social-politic orientat spre dezvoltarea evoluționară, socialismul democrat și realizarea lui pe calea reformelor treptate. Primii socialiști **A. Comte, Saint Simon** doreau alianța dintre muncitori și intelectuali contra capitalismului. De rând cu marxismul în procesul organizării proletariatului se detașează *las-salismul* (F. Lassale) – muncitorii din fiecare țară trebuie să își găseas-

că propriul drum spre socialism. **Trei direcții** ale social-democrației la începutul sec.XX – **centristă (ortodoxă)**, reprezentant F. Engels, care numește marxismul socialism științific (materialism dialectic și științific). Potrivit acestei noi științe, totul – natura, istoria, rațiunea umană – nu este altceva decât un lucru mișcându-se conform legilor perene ale dialecticii, „știința celor mai generale legi ale mișcării”; **direcția de dreapta (revizionismul)** – reprezentată de **Eduard Bernstein**, primul care aduce o critică concretă marxismului, axată pe trei aspecte – *perspectiva politică* (critica teoriei luptei de clasă, negarea dictaturii proletariatului), cea *morală* (nu economia, ci etica determină edificarea socialismului) și *economică* (respingerea teoriei valorii și plusvalorii); **direcția radicală (de stânga)** – reprezentată în special de Rosa Luxemburg și de Karl Liebknecht. Cei doi lideri ai acestui curent erau adepții spontaneității revoluției, considerând că ea se va declanșa în mod necesar și spontan. După Primul Război Mondial, socialismul se divizează în două linii ideologice: pe de o parte, comunismul, impus în Uniunea Sovietică în 1917, a clamat permanent că el reprezintă singura alternativă socialistă la capitalism, și social-democrația europeană care, acceptând democrația ca unica formă de a face politică, a respins ideea revoluționară și deci comunismul. **Trăsăturile caracteristice** ale social-democrației: tratarea materialistă a vieții sociale; analiza fenomenelor sociale prin prisma intereselor maselor; caracteristica umanistică a scopurilor finale; colectivismul; optimism istoric. **Ideile politice de bază**: negarea dictaturii ca formă de putere politică; pluralism politic și consens; prioritatea mijloacelor pașnice în realizarea scopurilor politice; coordonarea economiei de către stat și dezvoltarea mecanismelor de piață; atașament la concepția protecției sociale; prioritatea principiului democratismului parlamentar; orientare spre coexistență pașnică a diferitelor state. **Social-democrația contemporană** neagă orice influență marxistă și pune accent pe: 1. coexistența diferitelor tipuri și forme de proprietate în cadrul aceluiași sistem economic; 2. asigurarea unui raport optim între planificarea

orientativă și concurență: „Concurență atât cât este nevoie, planificare atât cât este necesar”; 3. simetrie socială – niciun grup nu poate obține foloase necuvenite pe seama exploatării altui grup; 4. valoarea egală a muncii și a capitalului; 5. recunoașterea intervenționismului etatic în viața economică, urmare a creșterii sociale a statului și a extinderii sectorului public; 6. corelația dintre legislația socială și politicile profesionale în domeniul forței de muncă; 7. redistribuirea echitabilă a venitului național.

Bibliografie selectivă:

1. Ball T., Dagger R. *Ideologii politice si idealul democratic*. Iași: Polirom, 2000. 272 p.
2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
3. Străuțiu E. *Ideologii și partide politice – curs universitar*. Sibiu, 2007. 227 p. // <http://documentslide.com/documents/ideologii-partide.html>
4. Мосионжник Л.А. *Классический и современный марксизм*. Chișinău: StratumPublishing House, 2011. 468 c.
5. Țirdea B., Noroc L. *Politologie: Curs de prelegeri*. Chișinău: Elan Poligraf, 2014. 360 p.

Tema 7. Leninismul (bolșevismul) ca doctrină politică

Obiective de referință:

- să explice teoria și practica leninismului (bolșevismului);
- să examineze problemele statului, puterii, democrației în doctrina bolșevică;
- să compare versiunile leniniste, maoiste, troțkiste cu cele ale social-democrației despre socialism;
- să evalueze legătura, asemănările și deosebirile dintre leninism și neomarxism.

Unități de conținut:

1. Fundamentele teoretice și practica leninismului (bolșevismului).
2. Troțkismul vs stalinism.
3. Ideologia maoistă.

Forme și strategii de organizare a activității didactice

Curs teoretic

Prelegere sandwichi (modulat interactiv)

Termeni-cheie și conținut rezumativ: practica leninismului (bolșevismului), statul, puterea, revoluția socialistă, centralismul democratic, comunismul de război, dictatura proletariatului, revoluția culturală, revoluția permanentă, export de revoluție. **Leninismul** – teorie politică și economică având la bază marxismul, o ramură a marxismului, din deceniul al doilea al secolului XX devenind o ramura dominantă a sa. Leninismul a fost dezvoltat, în principal, de liderul bolșevic Vladimir Ilici Lenin (Ulianov). Leninismul proclamă **revoluția socialistă** ca unica posibilitate de transformare a societății capitaliste în una socialistă, acest lucru este posibil de realizat într-o țară aparte de către proletariat. Proletariatul nu poate atinge conștiința revoluționară decât prin eforturile unui **partid comunist** care își asumă rolul de „**avangardă revoluționară**”. Lenin mai credea că un

asemenea partid nu-și putea atinge scopurile decât prin intermediul unei organizări disciplinate, cunoscută drept **centralism democratic**. Particularitățile caracteristice – socialismul este posibil la finele tranziției depășirii antagonismului de clasă; alianța dintre proletariat, țărani și intelectualitate; forța conducătoare a societății – partidul unic, lipsa pluripartitismului politic; principiul central al organizării societății; violență politică, comunism de război. Ideile fundamentale – trei faze ale comunismului (revoluția, socialismul, comunismul); **socialismul** – orânduire de cooperatori civilizați, care activează în baza proprietății colective asupra mijloacelor de producție; caracterul formal al sistemului parlamentar; forma puterii – dictatura proletariatului; economie planificată, dirijată de stat. Termenul „marxism-leninism” este folosit în autocaracterizarea a trei ideologii separate, care își au rădăcinile în leninism, dar foarte diferite: **stalinismul**, **maoismul** și **troțkismul**. Dacă maoismul poate fi apreciat ca o subcategorie a stalinismului din multe puncte de vedere, troțkismul și stalinismul sunt adversari. Troțkiștii s-au opus la ceea ce ei considerau drept politici nedemocratice ale Uniunii Sovietice sub conducerea lui Stalin, cât și a altor țări care urmaseră exemplul acestuia, în vreme ce stalinii se opuneau la ceea ce ei considerau drept o trădare a marxismului de către troțkiști. **Maoismul**, curent inițiat în China de **Mao Tze Tung** care considera că salariile diferențiate duc la renașterea burgheziei, e nevoie de nivelat veniturile pentru asigurarea egalității generale, sunt inițiate „comunele de muncă”, unde va fi o reglementare totală: vestimentație comună, mâncare identică, separarea bărbaților de femei. Forța motrice a revoluției nu este proletariatul, ci **țărănimea**, burghezia mică și mijlocie sub conducerea proletariatului. Deseori Mao Tze Tung a mobilizat masele contra intelectualilor, contra partidului comunist chinez, luptând astfel contra birocratizării și îmburghezirii comuniștilor (proces cunoscut în China ca **revoluție culturală**). Un element important al gândirii lui Mao a fost „**Linia maselor**”, amendament la „Centralismul democratic” al lui Lenin.

Bibliografie selectivă:

1. Străuțiu E. *Ideologii și partide politice – curs universitar*. Sibiu, 2007. 227 p. // <http://documentslide.com/documents/ideologii-partide.html>
2. Ball T., Dagger R. *Ideologii politice și idealul democratic*. Iași: Polirom, 2000. 272 p.
3. Carpinschi A. *Orientări ideologice actuale. Tendințe și semnificații*. Cimișlia, 1991. 93 p.
4. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
5. Țirdea B., Noroc L. *Politologie: Curs de prelegeri*. Chișinău: Elan Poligraf, 2014. 360 p.
6. *История марксизма-ленинизма: формирования, развития и распространение, утверждения его в рабочем движении*. Москва: Политиздат, 1986. 734 с.

Tema 8. *Ideologia social-politică a fascismului și social-naționalismului*

Obiective de referință:

- să descrie condițiile apariției fascismului;
- să identifice sursele ideologiei fasciste;
- să caracterizeze principalele elemente ale doctrinelor fasciste și naziste;
- să compare teoria și practica fascismului și bolșevismului;
- să analizeze cauzele mișcărilor neofasciste și neonaziste.

Unități de conținut:

1. Sursele ideologiei fascismului.
2. Principalele elemente ale doctrinelor fasciste și naziste.
3. Cauzele apariției fenomenului fascist.
4. Tendințele neofasciste contemporane.

Forme și strategii de organizare a activității didactice

Curs teoretic

Prelegere dezbateră

Termeni-cheie și conținut rezumativ: geopolitică, cultul forței, radicalismul clasei de mijloc, națiune proletară, duce, fuhrer, grupare neonazistă, falangism, garda de fier, naționalism, elitism, rasism.

Trăsăturile caracteristice: supremația unei rase asupra alteia; motorul istoriei este lupta dintre rase; respingerea emigrației și expulzarea străinilor, xenofobie; existența unui singur partid de masă; subminarea democrației cu regim autoritar; cultul forței. Despre fascism s-a spus că este „singura dintre ideologiile moderne care s-a născut odată cu secolul”. **Iraționalismul**, caracteristic psihologiei mulțimilor. Mulțimea nu acționează nici după o lege morală, care-i înlocuit cu instinctul. Proletariatul este și el o mulțime. Pentru a-l mobiliza este nevoie de un mit, iar miturile sunt „sisteme de imagini” care nu pot fi nici res-

pinse, nici descompuse în imagini. Violența proletară este, așadar, un mit al cărui scop este de a crea o stare de tensiune continuă, de ruptură și de catastrofă, o stare latentă de război perpetuu împotriva ordinii stabilite. **Naționalismul** – cel mai important teoretician al naționalismului german este lingvistul Johann Gottlieb Fichte. În *Cuvântări către națiunea germană* el postulează existența unei națiuni germane, demonstrată de unitatea de limbă, singura limbă europeană originală, necontaminată de influențele limbii latine. Individul nu își poate găsi sensul în viață în afara națiunii și de aceea nu trebuie să se considere individ, ci doar parte a unei comunități mult mai largi și durabile: **națiunea**. **Elitismul**, curent reprezentat de Mosca, Pareto sau Michels, cât și de Thomas Carlyle sau F. Nietzsche. **Rasismul**, cel mai cunoscut dintre teoreticienii rasismului este contele Arthur Joseph de Gobineau, care afirmă că rasa albă este singura care are voința de a crea o viață culturală. Amestecul iraționalismului cu naționalismul german, elitismul, rasismul, geopolitica va conduce peste ani la conturarea ideologiei fasciste. **Apariția fenomenului fascist** a fost determinată de un complex de factori: consecința intrării maselor pe scena istoriei; rezultatul crizei care a urmat Primului Război Mondial; expresia unui radicalism unic al claselor de mijloc; rezultat al impulsurilor psihosociale neurotice sau patologice. Principalele **tipuri** de fascism: italian; național-socialismul german; falangismul spaniol; fascismul nedezevoltat; garda de fier; neofascismul.

Bibliografie selectivă:

1. Ball T., Dagger R. *Ideologii politice și idealul democratic*. Iași: Polirom, 2000. 272 p.
2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
3. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie-politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>

4. Voiculescu M. *Tratat de doctrine politice*. București: Ed. Universitară, 2002. 445 p.
5. Anderson B. *Comunități imaginate. Reflecții asupra originii și răspîndirii naționalismului* // <https://www.hse.ru/mirror/pubs/lib/data/access/ram/ticket/21/15190575787de608c6c213b8639f102fb1160b99c1/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD.%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0.pdf>

Tema 9. Doctrina politică a creștin-democrației

Obiective de referință:

- să determine originile democrației creștine;
- să explice spiritul creștin al acestei ideologii;
- să compare ideile creștinismului democrat cu ideile altor doctrine și ideologii;
- să evalueze principiile creștin-democrate;
- să analizeze activitatea formațiunilor politice creștin-democratice din țară.

Unități de conținut:

1. Definiția și originile democrației creștine.
2. Influența lui Jacques Maritain și Emmanuel Mounier asupra ideologiei democrat-creștine.
3. Democrația creștină după al Doilea Război Mondial.
4. Principiile fundamentale ale ideologiei democrat-creștine.

Forme și strategii de organizare a activității didactice

Curs teoretic

Prelegere dialogată

Termeni-cheie și conținut rezumativ: personalism, neotomism, supremația valorilor morale, morala în politică, democrația creștină, popularism, proprietate privată, principiul subsidiarității, statul bunăstării. **Democrația creștină** s-a născut în Europa Occidentală la sfârșitul secolului al XIX-lea prin reintegrarea mișcărilor și asociațiilor catolice, precum și a sindicatelor în viața politică, care își manifestau aplecarea spre solidaritatea creștină și spre spiritul comunitar încercând să devină, mai degrabă, comunități de înțajutorare frățească decât revendicative. Importanța enciclicei papale „De Rerum Novarum”, din 1891, a papei **Leon al XVIII-lea**, considerat de unii autori fondatorul catolicismului social. În 1897 acest papă democrat,

într-un discurs ținut în fața muncitorilor francezi, a pus bazele justificării de fapt a epitetului de „creștină” alipit democrației, dar și a justificării ca benefică și necesară diversitatea claselor și situațiilor. Aportul a doi mari gânditori la formarea bazei democrației creștine – **Jacques Maritain** și **Emmanuel Mounier**. Maritain vorbește de persoane umane, și nu de indivizi; **neotomismul politic** înseamnă că structurarea corpului politic este pluralistă, corpul politic cuprinzând în unitatea sa superioară grupurile familiale, ca și o multiplicitate de societăți particulare, rezultate din libera inițiativă a cetățenilor care au dreptul la cea mai mare autonomie posibilă ca expresie a spontaneității. Mounier se pronunță implicit împotriva liberalismului și a democrației de tip liberal. **Principiile fundamentale:** fidelitate ideii de democrație reprezentativă, schimbării periodice a guvernării, iar democrația creștină își asumă atât capacitatea de a veni la putere, cât și condiția de opozant constructiv al unei alte guvernări legitime; este o alternativă de centru, bazată pe ideea celei de a treia căi, situată între liberalismul individualist și egocentric, și socialismul etatist și colectivist, are ca punct central, **atât ca scop cât și ca mijloc, persoana, înțeleasă ca om supus moralei creștine**; persoana se formează în mijlocul comunității care acționează ca un **corp politic și social**; pentru structurarea **societății civile**, democrația creștină apără proprietatea privată; statul acționează în domeniul public prin principiul **subsidiarității**; **prin statul bunăstării vrea să pună economia în serviciul omului** (conceptul de **economie socială de piață**); **proprietatea privată** este piatra de temelie a economiei de piață de tip social, ea oferă cetățenilor posibilitatea de decizie, or sporește libertatea personală.

Bibliografie selectivă:

1. Neonaus Norbert. *Valorile democrației creștine*. Chișinău: Prag-3, 2006. 196 p.

2. Brucan S. *Îndrumar dicționar de politologie*. București: Nemira, 1993. 299 p.
3. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
4. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie-politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
5. Deconchy J-P. *Credințe și ideologii*. Iași: Polirom, 2010. 205 p.

Tema 10. *Naționalismul, legionarismul, feminismul, ecologismul*

Obiective de referință:

- să identifice originile gândirii naționaliste;
- să compare ideile naționalismului liberal cu cele iliberale;
- să argumenteze legionarismul ca unul din curentele naționaliste;
- să compare tipurile feminismului contemporan;
- să proiecteze evoluția curentelor ecologiste.

Unități de conținut:

1. Particularitățile caracteristice ale naționalismului.
2. Legionarismul – curent politic naționalist.
3. Evoluția și tipurile feminismului.
4. Ecologismul în luptă cu agresiunea civilizației.

Forme și strategii de organizare a activității didactice

Curs teoretic

Prelegere clasică

Termeni-cheie și conținut rezumativ: națiune, grup național, naționalitate, factorii obiectivi și subiectivi pt definirea națiunii, naționalism liberal și iliberal, feminism liberal, marxist, radical; criză ecologică, ecologie, echilibru biologic. **Națiunea**, un grup de oameni care se revendică de la aceeași strămoși, aceeași istorie, aceeași limbă literară și cultură, ceea ce impune loialitate și afecțiune pentru respectul grup din partea fiecărui membru al său. Aceeași definiție poate fi dată și pentru conceptul de *etnicitate*, deși nu totdeauna etnicitatea este egală cu națiunea, este de cele mai multe ori legată și de termenul de stat. **Naționalitatea** demonstrează apartenența individului la o oarecare națiune. **Factorii obiectivi** care determină definirea națiunii – limba literară, religia, etnicitatea, geografia. Pentru a se constitui într-o ideologie, naționalismul trebuie să combine factorii obiectivi cu o sumă

de factori subiectivi care să fie apți de a se insera în societate și de a formula o cerință politică capabilă de a fi urmată și acceptată de o parte a societății. **Factorii subiectivi** – istoria, mitul, autodeterminarea. **Naționalismul** una din cele mai puternice ideologii contemporane care determină importanța națiunilor pentru dezvoltarea socială. Concept conform căruia națiunile apar în calitate de concurenți în lupta pentru suveranitate. **Tipuri de naționalism**: liberal, iliberal (modelul mesianic și triumfalist, șovinismul), organicist, legionarismul. Necesitatea unității politice cu cea națională, care ar trebui să fie congruentă. Lipsa acestei congruențe duce la sentimente de frustrare și la mișcări naționaliste. **Feminismul** – ideologie care consideră diferențele de gen ca determinante pentru poziția de inferioritate a femeii în societate și care pledează pentru lărgirea drepturilor femeii, creșterea rolului lor în politică și în viața socială. Un rol important în mișcarea feministă l-a jucat **sufragismul**. Trei curente de bază de gândire feministă: liberal, marxist, radical. Ecologismul tinde spre stabilirea eficienței acțiunilor umane îndreptate spre transformarea mediului ambiant în asigurarea funcționării ciclurilor fundamentale ale naturii. **Ecologismul** cuprinde interacțiunea dintre populație, mediu, tehnologie, organizarea politică și socială. Obiectivele – problema tehnologică, preîntâmpinarea dezechilibrelor naturale, realizarea unui echilibru biologic, elaborarea politicilor ecologice, formarea unei conștiințe ecologice.

Bibliografie selectivă:

1. Anderson B. *Comunități imaginate. Reflecții asupra originii și răspîndirii naționalismului*, // <https://www.hse.ru/mirror/pubs/lib/data/access/ram/ticket/21/15190575787de608c6c213b8639f102fb1160b99c1/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD.%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0.pdf>
2. Miroiu M., Dragomir O. *Lexicon feminist*. Iași: Polirom, 2002. 381 p.

3. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
4. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie-politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
5. Străuțiu E. *Ideologii și partide politice – curs universitar*. Sibiu, 2007. 227 p. // <http://documentslide.com/documents/ideologii-partide.html>

Tema 11. *Islamismul și fundamentalismul islamic.*

Anarhismul

Obiective de referință:

- să determine explicarea conceptuală a islamismului;
- să demonstreze compatibilitatea integrismului religios, politic, juridic și moral cu prescripțiile Coranului;
- să relateze despre tendințele social-politice ale islamismului;
- să analizeze principiile de bază ale anarhismului;
- să evalueze tendințele anarhismului contemporan cu cele ale anti-globalismului.

Unități de conținut:

1. Islamismul – explicare conceptuală.
2. Integratismul și fundamentalismul.
3. Ideologia anarhismului.
4. Anarhismul comunist și cel individualist.

Forme și strategii de organizare a activității didactice

Curs teoretic

Prelegere dialogată

Termeni-cheie și conținut rezumativ: șaria (legile islamului), sunism, šiism, islamism politic, integratis, fundamentalism; libertate totală, fără conducere, Kropotkin, Bakunin, Proudhon, viață comunitară, anarhism comunist, anarhism individualist, antiglobalism. ***Islamismul*** nu este omogen, el cuprinzând școli, secte, schisme, în funcție de atitudinea luată față de Coran și interpretii lui – preoții. Majoritatea musulmanilor aparțin *sunismului* (ortodoxia). Suniții se pronunță pentru interpretarea tradițională a Coranului; recunosc doar rolul profetului în interpretarea acestuia și acceptă rolul legii divine (*saria*) în reglementarea raporturilor credincioșilor cu obștea și cu statul. Contrar ortodocșilor, *șiismul* susține că după moartea lui Maho-

med a început un nou ciclu istoric în care le-a revenit preoților rolul de a releva semnificațiile secrete ale Coranului. Șiiții, spre deosebire de suniți, acceptă cultul familiei profetului, interpretarea alegorică a Coranului și nu recunosc anumite versete (surate). **Politica islamică** – statul urmează să apere cerințele șariei (totalitate a poruncilor); statul trebuie să fie fundamentat pe anumite principii ale Coranului, anume cele ale dreptății, egalității, consultării (shura); *shura* – instituție cu membri aleși; religia și politica nu pot fi separate; suveranitatea aparține lui Allah; politica trebuie „spiritualizată” prin Coran. **Fundamentalismul islamic** – curent social-politic care propagă respectarea strictă a învățăturii Coranului. Are un caracter de combativitate războinică, fanatism, intoleranță. **Particularitățile**: critica mișcărilor de reformă anterioară, considerate ca o agendă occidentală; conducătorii laici și guvernele din lumea islamică n-au reușit să asigure bunăstarea comunității credincioșilor; reîntoarcerea activiștilor islamici din exil; introducerea aspectelor șariei în sistemul politic și juridic; agenda politică este menită să asocieze islamul puterii de stat. **Anarhismul** – ideologie care celebrează libertatea totală ca pe un scop fundamental al umanității. Pozițiile diferite, formele prin care se poate obține această libertate au fost cele care au făcut ca această idee să genereze mai multe dușmării în interiorul mișcării decât să provoace revoluții salvatoare pentru cei mulți. Unul din cei mai importanți promotori ai anarhismului, prințul **Piotr Kropotkin**, definea anarhismul ca: „numele dat aceluia principiu sau filosofii de viață care consideră că societatea poate fi concepută și fără conducerea unui guvernământ. Viziunea tuturor anarhiștilor este că puterea deținută de una sau mai multe persoane asupra celorlalți este cauza tuturor problemelor existente în societate. Primul care a pus problema anarhiei și s-a definit pe sine astfel, a fost **P.J. Proudhon**, care susține că sistemul statului este intrinsec rău și nu poate fi corijat prin niciun remediu teoretic, de tipul doctrinelor politice. De aceea statul trebuie să fie desființat, iar funcția sa coercitivă și autoritară trebuie eliminată. **Anarhismul comu-**

nalist – este împotriva oricărui fel de coerciție, propunând o societate fără guvernământ, prin stabilirea unei serii de comune mici și bazate pe voluntariat. Aceste comune se vor aduna într-o federație pentru a negocia orice problemă comună. Federațiile se vor institui orizontal, numai reprezentarea va fi piramidală, de la nivel comunal la nivel regional, și de la nivel regional la nivel național. Membrii comunelor vor fi lipsiți de proprietate individuală, relațiile productive fiind realizate în comun, pe baza unui contract inițial. **Anarhismul individualist** – nu este totalmente împotriva ideii de comunitate, dar subliniază că numai individualitățile sunt capabile de cooperare. Din acest motiv, ei văd asociațiile doar ca pe un mijloc de satisfacere a nevoilor egoiste ale personalității individuale.

Bibliografie selectivă:

1. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
2. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie-politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
3. Алексеева Т.А. *Современные политические теории: Курс лекций*. Москва: РОССПЭН, 2007. 479 с.
4. Кропоткин П. *Записки революционера*. Санкт-Петербург: Азбука, 2010. 384 с.
5. Ланда Р. *Политический ислам: предварительные итоги*. Москва: ИБВ, 2005. 286 с.
6. Ударцев С.Ф. *Политическая и правовая теория анархистов в России: история и современность*. Москва: Форум-М. 1994. 382 с.

1.6. Lucrul individual

1.6.1. Esența și conținutul general

Lucrul individual al studentului reprezintă forma de activitate complexă și variată de învățare personală, independentă, liberă, atât pentru îndeplinirea obiectivelor activității didactice bilaterale, cât și a activității extracurriculare în cadrul timpului ce-l are la dispoziție fiecare student. Obiectivul major al realizării lucrului individual în cadrul disciplinei „Ideologii și doctrine politice” constă în dezvoltarea liberă a studentului și formarea personalității creatoare, care se poate adapta la noile condiții ale vieții, încurajând inițiativa și stimulând creativitatea. Astfel procesul de instruire presupune alături de orele de contact direct, realizate nemijlocit pe parcursul orelor de curs/seminare, și orele de lucru individual.

Lucrul individual este conceput ca o activitate de cercetare a subiectelor de la disciplina „Ideologii și doctrine politice” realizat de student în afara orelor de contact direct, sub ghidarea profesorului, în baza sarcinilor și criteriilor enunțate în prealabil. În cadrul lucrului individual, rolul profesorului este să coordoneze activitatea studenților, când acestora le apar întrebări pentru realizarea sarcinilor, să mențină atenția studenților asupra obiectivelor stabilite, să încurajeze dorința de acumulare a noilor cunoștințe.

Finalitatea lucrului individual: constă în complinirea cunoștințelor obținute în cadrul orelor de contact direct cu acele informații care vor fi selectate și prelucrate de student în mod personal; acest gen de activitate urmează să contribuie la formarea viitorului specialist; la dezvoltarea personalității studentului, a capacităților și a aptitudinilor lui la nivelul potențialului său maxim; la formarea unei personalități dezvoltate și creative, pregătită pentru autoperfecționarea și recalificarea la nivel superior a specialiștilor și a cadrelor științifice în diverse domenii; la asigurarea aspirațiilor personalității în a-și aprofunda și extinde studiile; la pregătirea studentului pentru a-și asuma responsabilitățile

vieții într-o societate liberă; dezvoltarea unor deprinderi și aptitudini de analiză, evaluare și de lucru în echipă; contribuie la asigurarea unei pregătiri multilaterale cu caracter profesional aplicativ pentru tineretul studios. Lucrul individual al studentului va fi corelat cu temele orelor de seminar. Îndrumarea și evaluarea lucrului individual se va realiza atât în cadrul orelor de seminar, cât și al orelor de consultații, de serviciu al profesorului, și altor activități didactico-metodice. De menționat că în procesul de evaluare se va ține cont și de activitățile extracurriculare ale studenților (conferințe studențești, mese rotunde ș.a.).

1.6.2. Metode și strategii de lucru individual

(în ordinea alfabetică):

a) **Eseul** reprezintă o lucrare reflexivă, prin care se realizează succesiunea logică și ordonată a informațiilor, ideilor și opiniilor autorului, pe baza unei munci de documentare și elaborare. Lucrarea care permite exprimarea unei perspective personale asupra unui subiect de cercetare, în baza reflecției și ordonării gândirii critice. Eseul este o lucrare cu caracter liber ce se situează între expunerea simplă de opinii și cercetarea științifică.

	<i>Strategii de realizare</i>	<i>Structura lucrului individual</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
<i>Eseu*</i>	- Stabilirea conceptului temei - Pregătirea abordării - Stabilirea direcției de cercetare - Stabilirea planului - Expunerea argumentelor - Redactarea textului	- Introducere (argumentarea importanței temei; obiectul studiat) - Dezvoltarea subiectului prin explicarea și argumentarea opiniei personale - Concluzii și recomandări (recapitulare și propuneri deschise și cu posibilități de dezvoltare)	- Abordarea originală - Organizarea și prezentarea informațiilor - Argumentarea și personalizarea viziunilor - Volum, 10 pagini, Times News Roman, 12

* Tematica orientativă pentru elaborarea eseului.

Conservatorismul – stare de spirit.

Totalitarismul ca fenomen al sec.XX.

Paradoxurile libertății.

Rolul lui L.Troțki în mișcarea bolșevică. Neofascismul și conștiința mondială. Solidaritatea și subsidiaritatea – baza doctrinei creștin-democratice.

Civilizația – concept ideologic.

Naționalismul – în căutarea răspunsurilor identitare.

Egalitatea de șanse între femei și bărbați.

b) **Recenzia unui studiu (monografie, cărți)** reprezintă o evaluare critică și reflexivă a unei lucrări de analiză în care se includ contribuțiile, ideile de bază și cele inovative, se realizează aprecieri, observații și completări. Această componentă presupune tehnicile de însușire pentru a forma abilități de studiu independent, personal, de formare a capacității de a învăța cum să înveți și cum să investighezi. Printre aceste tehnici menționăm: de căutare în cataloage tematice, fișe bibliografice; de citire a cărții, inclusiv prin citirea rapidă; de selectare, clasificare, sistematizare și sintetizare a informațiilor; de consemnare, păstrare și vehiculare a informațiilor; de a învăța cum să integrezi o informație nouă; de a învăța cum să înveți în condițiile învățării asistate la calculator. Recenzia este un exercițiu analitic necesar pentru comprehensiunea conținutului științific și pentru a avea o atitudine critică și a putea forma opinii personale și judecăți de valoare asupra obiectului recenziei.

	<i>Strategii de realizare</i>	<i>Structura</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
<i>Recenzia unui studiu (monografii, cărți)*</i>	- Lectura-re - Înțelege-re - Exprima-re - Sinteza - Problematizarea - Deduce-re concluziilor	- Surse bibliografice - Situatrea textului în tema de studiu - Problematizarea textului - Tezele principale - Opinia studentului	- Dimensiunea analitică și reflexivă - Argumentarea critică - Opinia personală - Calitatea concluziilor - Volum, 10-15 pagini, Times News Roman, 12

* Lista lucrărilor pentru recenzare

Lucrarea lui F. Fukuyama. *Sfârșitul istoriei și ultimul om*.

Trasnea O. *Filosofia socială și politică a neoconservatorismului*.

Monografia: Мосионжник Л.А. *Классический и современный марксизм*.

Articolul lui Umberto Eco. *Fascismul eternal*.

Monografia lui Neonaus Norbert. *Valorile democrației creștine*.

Cartea lui A. Dughin. *A patra teorie politică*.

Miroiu M., Dragomir O. *Lexicon feminist*.

c) **Referatul** – o elaborare cu caracter științific, destinată unei teme prestabilite, este rezultatul cercetării, care permite studentului să-și dezvolte abilitățile intelectuale și creatoare în baza unor subiecte de importanță științifică. Referatul are la bază studiul individual a mai multor surse bibliografice. Prin elaborarea referatelor, cadrul didactic își propune ca scop să atragă atenția studenților asupra unor probleme importante din cadrul obiectului de studiu al disciplinei „Ideologii și doctrine politice”.

	<i>Strategii de realizare</i>	<i>Structura</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
<i>Referatul*</i>	- Selectarea și formularea problemei - Studiul surselor bibliografice - Elaborarea planului - Stabilirea obiectivelor - Argumentarea și atitudinea critică - Formularea de concluzii și recomandări	- Foaia de titlu - Cuprinsul - Introducerea - Conținutul de bază - Concluzii și recomandări - Lista surselor bibliografice	- Abordarea originală - Organizarea și prezentarea informațiilor - Personalizarea soluției - Argumentarea soluției - Volumul bibliografic - Tehnoredactarea - Volum, 10-15 pagini, Times News Roman, 12

* Tematica orientativă pentru referate

Particularitățile liberalismului contemporan.

Gândirea liberală în Marea Britanie.

Metamorfozele conservatismului.

Stalinismul – expresie a totalitarismului de stânga.

Maoismul – doctrină politică a Revoluției Chineze.

Holocaustul – practica nazistă de soluționare a spațiului vital.

Practica guvernelor de orientare creștin-democrată.

Curente naționalismului românesc în perioada interbelică.

Doctrina socială a islamului.

d) **Studiul de caz** – reprezintă o strategie de învățare formativă bazată pe cercetare și se încadrează în specificul lucrului individual al studentului. Studiul de caz constituie analiza și dezbaterăa unui caz tipic, reprezentat de o situație particulară și problematică din activita-

tea unui actor politic. Antrenarea studentului în acest gen de exercițiu euristic va permite acestuia să se confrunte cu situații problematice din viața reală și reprezentative unei situații generale. Permite aplicarea și integrarea cunoștințelor obținute în cadrul altor discipline din planul de învățământ de la specialitatea „Politologie”, mai este și un suport în pregătirea pentru elaborarea tezei de licență, unde realizarea unui studiu de caz este obligatorie.

	<i>Strategii de realizare</i>	<i>Structura</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
<i>Studiu de caz</i> „Evaluarea aspectelor ideologice ale programului unui partid politic din Republica Moldova”	- Selectarea partidului și programului pentru cercetare - Culegerea de informații - Formularea ipotezei - Problematizarea - Relaționarea cunoștințelor teoretice cu observațiile din teren - Sinteza cercetării	- Introducere (argumentarea cazului) - Metodologia - Interpretarea subiectului - Concluzii și recomandări	- Actualitatea - Abordarea originală și aplicativă - Organizarea și prezentarea informațiilor - Calitatea concluziilor și recomandărilor - Volum, 10 pagini, Times News Roman, 12

1.7. Evaluarea disciplinei

1.7.1. Strategii de evaluare

Evaluarea cunoștințelor acumulate în cadrul procesului de predare-învățare la disciplina „Ideologii și doctrine politice” are loc prin combinarea a trei tipuri de strategii de evaluare a celei *inițiale, formative/ curențe și sumative*.

Evaluarea inițială – se efectuează la începutul programului de studiu al disciplinei în scopul diagnosticării cunoștințelor și potențialului studentului, exprimat în termeni de competențe însușite, dar și potențiale. Identifică nivelul achizițiilor inițiale ale studenților în termeni de cunoștințe, competențe și abilități, pentru asigurarea premiselor atingerii obiectivelor propuse și pentru integrarea în activitățile următoare. Oferă ambilor subiecți ai procesului de predare/învățare posibilitatea de a avea o reprezentare cât mai exactă a situației existente, apare posibilitatea planificării și ajustării demersului pedagogic.

Evaluarea formativă/curentă demonstrează teza „Criteriul adevărului este practica”. Acest tip de evaluare urmărește dacă obiectivele concrete propuse au fost atinse și permite continuarea procesului, se va efectua prin verificarea sistematică pe parcursul procesului de instruire, vizează cunoștințele, competențele și metodologiile în raport cu o normă prestabilită, dar și cu o sarcină mai complexă de învățări ulterioare. Îndeplinește un șir de funcții didactice importante de constatare a rezultatelor și de încurajare a studentului; oferă un feed-back rapid, reglând din mers procesul; funcție de corectare a greșelilor și ameliorare și reglare a procesului; funcție motivațională; permite studentului să-și planifice procesul de învățare, să remedieze erorile și lacunele imediat după apariția ei și înainte de declanșarea unui proces cumulativ; oferă posibilitatea tratării diferențiate; dezvoltă capacitatea de autoevaluare; sesizează punctele forte/slabe în învățare/predare. În

cadrul evaluării formative este inclusă și evaluarea lucrului individual, realizat în mod sistematic pe parcursul semestrului de studiu. Activitățile și sarcinile orientative ale lucrului individual, ce se propun a fi realizate, sunt specificate în descrierea desfășurării orelor de seminar.

Evaluarea sumativă – constituie verificări periodice în formă scrisă/orală, la finalul unui sistem de lecții sau la sfârșitul activității semestriale sau anuale, în vederea cunoașterii nivelului real de însușire a materiei în momentul respectiv. Conform dispozițiilor mecanismului de predare-învățare de la USM, în cadrul disciplinei „Ideologii și doctrine politice” se realizează două tipuri de evaluare sumativă:

- a) *Evaluarea sumativă intermediară/periodică* care se realizează de două ori pe parcursul semestrului de învățământ, prin probe scrise (lucrare de control, test grilă), la fiecare șapte săptămâni de studii la disciplina „Ideologii și doctrine politice”;

- b) *Evaluarea sumativă finală*. Se realizează la finalul procesului de predare-învățare a disciplinei „Ideologii și doctrine politice”. Proba de evaluare finală se susține în cadrul examenului în formă scrisă, scopul fiind verificarea capacităților de cunoaștere, aplicare și integrare. Nota la evaluarea finală se calculează în baza notei semestriale și a celei de la examen. La studiile cu frecvență, coraportul dintre acestea constituind 60% la 40%, baremul punctajului și metodologia calculării fiind aprobate de Consiliul FRIȘPA.

1.7.2. Exemple de tehnici de evaluări

Evaluări sumative intermediare periodice (testări, lucrări de control).

Testare

Ideologia politică

1. Expuneți esența ideologiei politice.
2. Comparați ideologia cu doctrina politică.
3. Estimați locul și rolul ideologiilor politice în societate.

Evaluarea sumativă finală (model de test de examinare)

TEST nr. _____

Pentru examen la disciplina *Ideologii și doctrine politice*

Specialitatea *Politologie*

Studii Licență, anul II

Subiectul I: Liberalismul neoclasic

- 1.1. Expuneți ideile principale ale liberalismului neoclasic. (3 pct.)
- 1.2. Comparați liberalismul neoclasic cu liberalismul social. (5 pct.)
- 1.3. Analizați specificul ideologiei liberale neoclasice. (7 pct.)

Subiectul II: Dihotomia ideologie-știință

- 2.1. Expuneți funcțiile ideologiilor politice. (3 pct.)
- 2.2. Determinați deosebirile dintre ideologie și știință. (5 pct.)
- 2.3. Analizați modelele principale de formare a ideologiilor politice. (7 pct.)

Barem de evaluare:

10	9	8	7	6	5	4	3	2
30-29	28-26	25-19	18-12	11-9	8-6	5-4	3-2	1-0

2. CONȚINUTUL ORELOR DE SEMINAR. REPERE METODICE ȘI BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

Tema 1. *Ideologii și doctrine politice. Obiectul de studiu*

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Identificați conceptuale de „ideologie” și „doctrină politică”.
Relați despre necesitatea introducerii în uzuanța științifică a termenului de ideologie.
2. Comparați abordarea fenomenului de ideologie de către K. Mannheim și K.Marx.
3. Explicați deosebiriile dintre „doctrină” și „ideologie”.
4. Analizați caracteristicile dimensiunilor ideologiilor.
5. Evaluați diferite clasificări ale ideologiilor politice.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive (*expunerea subiectelor de problemă*). Strategii euristice (*explicarea cauzală, explicarea consecutivă, explicarea teleologică*). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (*învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă*). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Analiza definițiilor de ideologie și doctrină politică din literatura de specialitate. Realizarea analizei comparate a dimensiunilor ideologiilor politice.

Literatura recomandată:

a) obligatorie

1. Frigoiu N. *Politologie și doctrine politice*. București: CRSR, 2001,

- 201 p // <https://filosofiepolitica.files.wordpress.com/2008/03/nicolae-frigioiu-politologie-si-doctrine-politice.pdf>
2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
 3. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofiepolitica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
 4. Rusu R. Ideologia politică între mit și utopie. În: *Analele științifice ale USM. Seria „Științe socioumanistice”*. Vol.II. Chișinău, 2004.
 5. Voiculescu M. *Doctrine și sisteme politice contemporane*. București: Ed.Universitară, 1993. 195 p.

b) Opțională

1. Cernencu M., Boțan I. *Evoluția pluripartitismului pe teritoriul Republicii Moldova*. Chișinău: Arc, 2009. 164 p.
2. Magureanu V. *Studii de sociologie politică*. București: CRSR, 2012. 485 p.
3. Кузнецов В.Н. *Идеология: Социологический аспект: Учебник*. Москва: Книга и бизнес, 2005. 816 с.
4. Мангейм К. *Идеология и утопия*. Москва: Юрист, 1994. 704 с.
5. Carpinschi A. *Orientări ideologice actuale. Tendințe și semnificații*. Cimișlia, 1991. 93 p.
6. Rusu R. Știință–ideologie–politică: implicații și interdependență. În: *Analele științifice ale USM. Seria „Științe socioumanistice”*. Vol.II. Chișinău, 2004.
7. Омеличкин О.В. Взаимодействие идеологии в современном мире. В: *Политические идеологии*. Кемерово, 1996. с.122.

Tema 2. Dihotomiile ideologie–politică și ideologie–știință

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Explicați triada știință–ideologie–politică;
2. Relatați despre caracterul dihotomic ideologie–știință și ideologie–politică.
3. Comparați specificul funcțiilor ideologiilor și a funcțiilor științelor.
4. Analizați dimensiunile ideologiilor în conștiința politică. Cum se manifestă discursul ideologic?
5. Evaluați cele patru modele (condensării, integrativ, divergent, revitalizării) de formare a ideologiilor politice.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii euristice (*discuție colectivă, conversație euristică*). Strategii bazate prioritar pe acțiunea de cercetare (*munca în echipe, problematizarea, dezbaterea*). Forma de organizare a activității didactice – activități în grup.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Elaborarea de comunicări cu privire la caracterul dihotomic ideologie–știință, și ideologie–politică, privind modelele de formare a ideologiilor politice; ideologia – instrument de comunicare politică.

Literatura recomandată:

a) Obligatorie

1. Frigoiu N. *Politologie și doctrine politice*. București: CRSR, 2001. 201 p // <https://filosofiepolitica.files.wordpress.com/2008/03/nicolae-frigoiu-politologie-si-doctrine-politice.pdf>
2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
3. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie->

politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf

4. Voiculescu M. *Tratat de doctrine politice*. București: Ed.Universitară, 2002. 445 p.
5. Cernencu M., Boțan I. *Evoluția pluripartitismului pe teritoriul Republicii Moldova*. Chișinău: Arc, 2009. 164 p.
6. Magureanu V. *Studii de sociologie politică*. București: CRSR, 2012. 485 p.

b) Opțională

1. Rusu R. Știință–ideologie–politică: implicații și interdependență. În: *Analele științifice ale USM, Seria „Științe socioumanistice”*. Vol.II. Chișinău, 2004.
2. Carpinschi A. *Orientări ideologice actuale. Tendințe și semnificații*. Cimișlia, 1991. 93 p.
3. Кузнецов В.Н. *Идеология: Социологический аспект: Учебник*. Москва: Книга и бизнес, 2005. 816 с.
4. Мангейм К. *Диагноз нашего времени*. Москва: Юристъ, 1994. 700 с.
5. Коваленко В. И., Костин А. И. Политические идеологии: история и современность. В: *Вестник МГУ*, сер. 12, № 2, 1997.
6. Санистебан Л. Политика и идеология. В: *Диалог*, 1993, № 8-9.
7. Сирота Н.М. *Идеологии и идеологические течения: Классическое наследие и современность: Учебное пособие*. Санкт-Петербург, 2009. 167 с. <http://txb.ru/95/4.html>

Tema 3. Ideologia și doctrina politică liberală

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Descrieți contextul istoric pentru apariția gândirii liberale și relați despre particularitățile fundamentale ale liberalismului.
2. Determinați ideile de bază ale liberalismului clasic.
3. Analizați etapele dezvoltării liberalismului.
4. Caracterizați curente ideologice neoliberales.
5. Comparați liberalismul neoclasic cu cel social.
6. Evaluați realizările partidelor de orientare liberală din Republica Moldova.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii euristice (*discuție colectivă, conversație euristică*). Strategii bazate în mod preponderent pe acțiunea de cercetare (*problematizarea, munca în echipe, dezbaterile*) Forma de organizare a activității didactice – activități în grup.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Elaborarea de comunicări despre realizările partidelor de orientare liberală din Republica Moldova. Elaborarea de referat despre particularitățile liberalismului contemporan. Gândirea liberală în Marea Britanie.

Literatură recomandată:

a) Obligatorie

1. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
2. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie-politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
3. Brucan S. *Îndrumar dicționar de politologie*. București: Nemira, 1993. 299 p.

4. Străuțiu E. *Ideologii și partide politice – curs universitar*. Sibiu, 2007. 227 p. <http://documentslide.com/documents/ideologii-partide.html>
5. Magureanu V. *Studii de sociologie politică*. București: CRSR, 2012. 485 p.
6. Фукуяма Ф. Конец истории. В: *Politnauka*, <http://www.politnauka.org/library/dem/fukuyama-endofhistory.php>

b) Opțională

1. Moldovanu D. *Doctrinile economice*. Ediția a 3-a. Chișinău: Arc, 2003. 260 p.
2. *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*. București: Humanitas, 2006. 800 p.
3. Sandu I. *Politologia: Îndrumar instructiv-metodic*. Chișinău: CCRE Presa, 1998. 114 p.
4. Țirdea B., Noroc L. *Politologie: Curs de prelegeri*. Chișinău: Elan Poligraf, 2014. 360 p.
5. Manet P. *Istoria intelectuală a liberalismului*. București: Humanitas, 2013. 205 p.
6. *Современный либерализм: Ролз, Берлин, Дворкин, Кимлика, Сэндел, Тейлор, Уолдрон*. Сб. ст. Москва: Прогресс-Традиция, 1998. 284 с.

Tema 4. Conservatorismul și neoconservatorismul

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Descrieți condițiile apariției conservatorismului ca doctrină politică.
2. Identificați principalele probleme în abordarea conservatorismului.
3. Caracterizați tipurile de conservatorism aristocratic, autonom și situațional.
4. Comparați principiile fundamentale ale conservatorismului cu cele ale liberalismului.
5. Apreciați conexiunea dintre neoconservatorism cu cea a neoliberalismului.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive (*expunerea subiectelor de problemă*). Dialog didactic argumentativ. Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (*învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă*). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor colective.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Elaborarea de comunicări cu privire la problemele în determinarea caracterului ideologic al conservatorismului. Prezentarea unui referat privind metamorfozele conservatismului.

Literatura recomandată:

a) Obligatorie

1. Ball T., Dagger R. *Ideologii politice si idealul democratic*. Iași: Polirom, 2000. 272 p.
2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
3. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie->

politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf

4. Mitran I. *Politologia în fața secolului XXI*. București: CSRR, 1997. 200 p.
5. Strah D. Unele secvențe istorice privind apariția conservatismului în gândirea politică. În: *Analele științifice ale USM. Seria „Științe socio-umane”*, vol.III. Chișinău, 2001.
6. Dughin A. *A patre teorie politică*. Chișinău: Prag-3, 2014. 320 p.

b) Opțională

1. Magureanu V. *Studii de sociologie politică*. București: CRSR, 2012. 485 p.
2. Moldovanu D. *Doctrinile economice*. Ediția a 3-a. Chișinău: Arc, 2003. 260 p.
3. Сирота Н.М. *Идеологии и идеологические течения: Классическое наследие и современность: Учебное пособие*. Санкт-Петербург, 2009, 167 с. <http://txb.ru/95/4.html>
4. *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*. București: Humanitas, 2006. 800 p.
5. Traznea O. *Filosofia socială și politică a neoconservatorismului*. București: Ed. Politică, 1995.
6. Мангейм К. *Консервативная мысль. Диагноз нашего времени*. Москва: Юристъ, 1994. 700 с.
7. Voiculescu M. *Doctrine și sisteme politice contemporane*. București: Ed.Universitară, 1993. 195 p.

Tema 5. Doctrina social-politică a marxismului

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Caracterizați condițiile social-politice ale apariției marxismului și explicați rolul filosofiei clasice germane în formarea metodei dialectice.
2. Demonstrați specificul materialismului istoric.
3. Analizați conceptul de „alienare” și tipirile acesteia.
4. Comparați ideile marxiste cu cele liberale și conservatiste.
5. Supuneți evaluării tendințele și specificul ideilor neomarxiste.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expozitive (*expunerea subiectelor de problemă*). Strategii euristice (*explicarea cauzală, dezbateri colective, explicarea teleologică*). Strategii prioritare bazate pe acțiunea de cercetare (*învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă*). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor în grup.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Analiza literaturii de referință consacrată problemelor contradicțiilor în teoria marxistă; dezvoltarea mișcării eurocomuniste. Argumentarea pozițiilor pro și contra instituției proprietății private.

Literatura recomandată:

a) Obligatorie

1. Мосионжников Л.А., *Классический и современный марксизм*. Chișinău: StratumPublishing House, 2011. 468 c.
2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrina politică*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
3. Sava I. ș. a. *Doctrina și partide politice europene*. București: CRSR, 2007. 305 p.

4. Strah D. Concepția politică marxistă. În: *Istoria gândirii politice*. Chișinău: CEP USM, 1999.
5. Străuțiu E. *Ideologii și partide politice – curs universitar*. Sibiu, 2007. 227 p. // <http://documentslide.com/documents/ideologii-partide.html>

b) Opționale

1. Brucan S. *Îndrumar dicționar de politologie*. București: Nemira, 1993. 299 p.
2. Cernencu M., Boțan I. *Evoluția pluripartitismului pe teritoriul Republicii Moldova*. Chișinău: Arc, 2009. 164 p.
3. Frigioiu N. *Politologie și doctrine politice*. București: CRSR, 2001. 201 p // <https://filosofiepolitica.files.wordpress.com/2008/03/nicolae-frigioiu-politologie-si-doctrine-politice.pdf>
4. Magureanu V. *Studii de sociologie politică*. București: CRSR, 2012. 485 p.
5. *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*. București: Humanitas, 2006. 800 p.
6. Мельвиль А. и др. *Политология: Учебник*. Москва: Проспект, 2005. 624 с.
7. Сирота Н.М. *Идеологии и идеологические течения: Классическое наследие и современность: Учебное пособие*. Санкт-Петербург, 2009. 167 с. <http://txtb.ru/95/4.html>
8. *История марксизма-ленинизма: формирования, развития и распространение, утверждения его в рабочем движении*. Москва: Политиздат, 1986. 734 с.

Tema 6. Doctrina și teoriile politice ale social-democrației

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Explicați natura proceselor sociale care au influențat apariția social-democratismului.
2. Determinați și caracterizați cele trei direcții teoretice de dezvoltare a social-democrației.
3. Caracterizați principiile de bază ale ideologiei social-democrate.
4. Comparați ideologia social-democrată cu cea marxistă.
5. Evaluați rolul formațiunilor politice social-democrate autohtone și din alte țări democrate.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive (*demonstrație, explicație*). Strategii euristice (*explicare prin argumentare și aplicare, discuții în grup*). Strategii care au finalitatea de a dezvolta gândirea critică a studentului (*problematicizare, descoperire deductivă, în baza exemplelor din practica de guvernare din statele unde la putere sunt formațiuni social-democrate*). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor prezentărilor, lucru în grup.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Dezbateri consacrată problemelor activității Internaționalei Socialiste, stabilirea coraportului dintre ideologia liberală, conservativă și a social-democrației.

Literatura recomandată:

a) Obligatorie

1. Ball T., Dagger R. *Ideologii politice și idealul democratic*. Iași: Polirom, 2000. 272 p.

2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
3. Străuțiu E. *Ideologii și partide politice – curs universitar*. Sibiu, 2007. 227 p. //http://documentslide.com/documents/ideologii-partide.html
4. Мосионжник Л.А., *Классический и современный марксизм*. Chișinău: StratumPublishing House, 2011. 468 с.
5. Țirdea B., Noroc L. *Politologie: Curs de prelegeri*. Chișinău: Elan Poligraf, 2014. 360 p.

b) Opționale

1. Brucan S. *Îndrumar dicționar de politologie*. București: Nemira, 1993. 299 p.
2. Cernencu M., Boțan I. *Evoluția pluripartitismului pe teritoriul Republicii Moldova*. Chișinău: Arc, 2009. 164 p.
3. Желтов В. *Политические идеологии*. Кемерово, 1996. 131 с.
4. Sava I. ș. a. *Doctrine și partide politice europene*. București: CRSR, 2007. 305 p.
5. Magureanu V., *Studii de sociologie politică*. București: CRSR, 2012. 485 p.
6. Ланцов С. Многообразие современных концепций социализма. В: *Социально-политические науки*, 1991, №5.
7. Мельвиль А. и др. *Политология: Учебник*. Москва: Проспект, 2005. 624 с.
8. Бутенко А. Социализм и экономическая неразвитость. В: *МЭ и МО*, 1998, № 3.
9. Желтов В. *Политические идеологии*. Кемерово, 1996. 131 с.

Tema 7. Leninismul (bolșevismul) ca doctrină politică

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Explicați teoria și practica leninismului (bolșevismului).
2. Examinați problemele statului, puterii, democrației în doctrina bolșevică.
3. Comparați versiunile leniniste, maoiste, troțkiste cu cele ale social-democrației despre socialism.
4. Evaluați legătura, asemănările și deosebirile dintre leninism și neomarxism.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive (*expunerea subiectelor de problemă*). Strategii euristice (*explicarea cauzală, explicarea consecutivă, explicarea teleologică*). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (*învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă*). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor asupra comunicărilor prezentate de raportori și a evaluărilor de către oponenți.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Elaborarea și prezentarea unui produs științific sub formă de comunicare consacrată problemelor totalitarismului ca fenomen al sec.XX; Stalinismul – expresie a totalitarismului de stânga; Rolul lui L.Troțki în mișcarea bolșevică; Maoismul – doctrină politică a Revoluției Chineze.

Literatura recomandată:

a) Obligatorie

1. Străuțiu E. *Ideologii și partide politice – curs universitar*. Sibiu, 2007. 227 p. <http://documentslide.com/documents/ideologii-partide.html>

2. Ball T., Dagger R. *Ideologii politice și idealul democratic*. Iași: Polirom, 2000. 272 p.
3. Carpinschi A. *Orientări ideologice actuale. Tendințe și semnificații*. Cimișlia, 1991. 93 p.
4. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
5. Țirdea B., Noroc L. *Politologie: Curs de prelegeri*. Chișinău: Elan Poligraf, 2014. 360 p.
6. *История марксизма-ленинизма: формирования, развития и распространение, утверждения его в рабочем движении*. Москва: Политиздат, 1986. 734 с.

b) Opțională

1. Cernencu M., Boțan I. *Evoluția pluripartitismului pe teritoriul Republicii Moldova*. Chișinău: Arc, 2009. 164 p.
2. Magureanu V. *Studii de sociologie politică*. București: CRSR, 2012. 485 p.
3. Moldovanu D. *Doctrinile economice*. Ediția a 3-a. Chișinău: Arc, 2003. 260 p.
4. Voiculescu M. *Tratat de doctrine politice*. București: Ed.Universitară, 2002. 445 p.
5. *Анталогия мировой политической мысли*. В 5 томах. Москва, 1997.
6. *История политических учений: Учебник* / А.А.Чанышев. Москва: Проспект, 2005. 592 с.
7. *Политология. Энциклопедический словарь*. Москва: Из-во МКУ, 2000. 430 с.
8. Троцкий Е. *Немарксистские концепции социализма*. Москва: 1996//<http://texts.news/sotsiologii-istoriya/nemarksistskie-kontseptsii-sotsializma.html>
9. Бутенко А. Социализм и экономическая неразвитость. В: *МЭ и МО*, 1998, № 3.

Tema 8. Ideologia social-politică a fascismului și social-naționalismului

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Identificați și descrieți condițiile apariției fascismului și sursele acestei ideologii.
2. Caracterizați principalele elemente ale doctrinelor fasciste și naziste.
3. Comparați teoria și practica fascismului și bolșevismului.
4. Analizați cauzele mișcărilor neofasciste și neonaziste.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive (*expunerea subiectelor de problemă*). Strategii euristice (*explicarea cauzală, explicarea consecutivă, explicarea teleologică, conversație catehetică*). Strategii centrate cu precădere pe activitatea studenților (*învățare prin descoperire independentă, dirijată, descoperirea transductivă*). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor prezentărilor studenților.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Elaborarea și prezentarea unui produs științific sub formă de referat sau eseu consacrat problemelor Holocaustului – practica nazistă de soluționare a spațiului vital; Neofascismul și conștiința mondială.

Literatura recomandată:

a) Obligatorie

1. Ball T., Dagger R. *Ideologii politice si idealul democratic*. Iași: Polirom, 2000. 272 p.
2. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
3. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie->

politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf

4. Voiculescu M. *Tratat de doctrine politice*. București: Ed. Universitară, 2002. 445 p.
5. Anderson B. *Comunități imaginate. Reflecții asupra originii și răspîndirii naționalismului* // <https://www.hse.ru/mirror/pubs/lib/data/access/ram/ticket/21/15190575787de608c6c213b8639f102fb1160b99c1/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD.%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0.pdf>

b) Opțională

1. Magureanu V. *Studii de sociologie politică*. București: CRSR, 2012. 485 p.
2. *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*. București: Humanitas, 2006. 800 p.
3. Hlihor C. *Istoria secolului XX*. București: SNSPA, 2004.
4. *Антология мировой политической мысли*. В 5 томах. Москва: 1997.
5. Галкин А.А. *Фашизм как болезнь общества (лекция)*. <http://polit.ru/article/2006/05/08/galkin/>.
6. Люкс Л. Большевизм, фашизм, национал-социализм родственные феномены? В: *Вопросы философии*, 1998, №7.
7. Эко У. *Вечный фашизм* // www.a-archive.org/files/%20фашизм_Умберто%20Эко.doc

Tema 9. Doctrina politică a creștin-democrației

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Determinați originile democrației creștine.
2. Explicați spiritul creștin al acestei ideologii.
3. Comparați ideile creștinismului democrat cu ideile altor doctrine și ideologii.
4. Evaluați valorile și principiile de bază creștin-democrată.
5. Analizați activitatea formațiunilor politice creștin-democratice din țară și de peste hotare.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii activ-participative (*dialog didactic argumentativ*). Strategii euristice (*explicarea cauzală, explicarea consecutivă, explicarea teleologică*). Strategii centrate cu precădere pe acțiunea studenților (*problematizare, învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă*). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor colective.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Elaborarea și prezentarea unui produs științific sub formă de referat sau eseu consacrat problemelor. Solidaritatea și subsidiaritatea – baza doctrinei creștin-democratice. Despre activitatea PPCD, CDU.

Literatura recomandată:

a) Obligatorie

1. Neonaus Norbert. *Valorile democrației creștine*. Chișinău: Prag-3, 2006. 196 p.
2. Brucan S. *Îndrumar dicționar de politologie*. București: Nemira, 1993. 299 p.
3. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*, Iași: Polirom, 1998. 274 p.

4. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie-politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
5. Deconchy J-P. *Credințe și ideologii*. Iași: Polirom, 2010. 205 p.

b) Opțională

1. Magureanu V. *Studii de sociologie politică*. București: CRSR, 2012. 485 p.
2. *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*. București: Humanitas, 2006. 800 p.
3. Sandu I. *Politologia. Îndrumar instructiv-metodic*. Chișinău: CCRE Presa, 1998. 114 p.
4. Voiculescu M. *Tratat de doctrine politice*. București: Ed.Universitară, 2002. 445 p.
5. Voiculescu M. *Doctrine și sisteme politice contemporane*. București: Ed.Universitară, 1993. 195 p.
6. Volnițchi I. *Istoria partidelor din Republica Moldova*. Chișinău: Estetini, 2015. 220 p.
7. *История политических учений: Учебник* / А.А.Чанышев. Москва: Проспект, 2005. 592 с.
8. *Политология. Энциклопедический словарь*. Москва: Из-во МКУ, 2000. 430 с.
9. Сирота Н.М. *Идеологии и идеологические течения: Классическое наследие и современность: Учебное пособие*. Санкт-Петербург: 2009. 167 с. <http://txtb.ru/95/4.html>

Tema 10. Naționalismul, legionarismul, feminismul, ecologismul

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Identificați cauzele și relații despre originile gândirii naționaliste.
2. Comparați ideile naționalismului liberal cu cele iliberale.
3. Argumentați legionarismul ca unul din curentele naționaliste.
4. Demonstrați apariția feminismului și comparați tipurile feminismului contemporan.
5. Estimați cauzele apariției și evoluția curentelor ecologiste.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii expositive (*descrierea subiectelor*). Strategii euristice (*conversație catehetică, discuții și dezbateri colective*) și strategii bazate prioritar pe acțiunea studentului (*dialog argumentativ didactic, formularea de ipoteze*). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor pregătite de raportori și oponenții lor.

Strategii și sarcini de lucru individual: Elaborarea și prezentarea unui produs științific sub formă de referat sau eseu consacrat problemelor; Naționalismul – în căutarea răspunsurilor identitare; Curentele naționalismului românesc în perioada interbelică; Problema egalității de șanse între femei și bărbați.

Literatura recomandată:

a) Obligatorie

1. Anderson B. *Comunități imaginate. Reflecții asupra originii și răspîndirii naționalismului*, // <https://www.hse.ru/mirror/pubs/lib/data/access/ram/ticket/21/15190575787de608c6c213b8639>

f102fb1160b99c1/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD.%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0.pdf

2. Miroiu M., Dragomir O. *Lexicon feminist*. Iași: Polirom, 2002. 381 p.
3. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
4. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie-politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
5. Străuțu E. *Ideologii și partide politice – curs universitar*. Sibiu: 2007. 227 p. <http://documentslide.com/documents/ideologii-partide.html>

b) Opțională

1. Brucan S. *Îndrumar dicționar de politologie*. București: Nemira, 1993. 299 p.
2. Cernencu M., Boțan I. *Evoluția pluripartitismului pe teritoriul Republicii Moldova*. Chișinău: Arc, 2009. 164 p.
3. Sava I. ș. a. *Doctrine și partide politice europene*. București: CRSR, 2007. 305 p.
4. *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*. București: Humanitas, 2006. 800 p.
5. Voiculescu M. *Doctrine și sisteme politice contemporane*. București: Ed.Universitară, 1993. 195 p.
6. Volnițchi I. *Istoria partidelor din Republica Moldova*. Chișinău: Estetini, 2015. 220 p.
7. Сирота Н.М. *Идеологии и идеологические течения: Классическое наследие и современность: Учебное пособие*. Санкт-Петербург, 2009. 167 с. <http://txtb.ru/95/4.html>

Tema 11. *Islamismul și fundamentalismul islamic.* ***Anarhismul***

Sarcini de evaluare/autoevaluare curentă:

1. Determinați esența islamului și a ideologiei islamiste.
2. Descrieți și demonstrați compatibilitatea integrismului religios, politic, juridic și moral cu prescripțiile Coranului.
3. Caracterizați tendințele social-politice ale islamismului.
4. Analizați principiile de bază ale anarhismului.
5. Evaluați tendințele anarhismului contemporan cu cele ale anti-globalismului.

Strategii și forme de organizare a activității didactice:

Strategii centrate pe acțiunea profesorului și a studentului (*expunerea problematizată, explicarea normativă, teleologică*). Strategii euristice (*discuții și dezbateri argumentative*), și strategii bazate prioritar pe acțiunea de cercetare (*descoperirea transductivă, formulare de ipoteze*). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza dezbaterilor prezentării comunicărilor de către raportori și evaluării de către oponenți.

Strategii și sarcini de lucru individual:

Elaborarea și prezentarea referatelor pe tema: *Islamizarea – factor de agresiune?*; *Factorul islamic pe arena mondială*; *Principiile și programele curentului antiglobalist*.

Literatura recomandată:

a) Obligatorie

1. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
2. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofie-politica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>

3. Алексеева Т.А. *Современные политические теории: Курс лекций*. Москва: РОССПЭН, 2007. 479 с.
4. Кропоткин П. *Записки революционера*. Санкт-Петербург: Азбука, 2010. 384 с.
5. Ланда Р. *Политический ислам: предварительные итоги*. Москва: ИБВ, 2005. 286 с.
6. Ударцев С.Ф. *Политическая и правовая теория анархистов в России: история и современность*. Москва: Форум-М, 1994. 382 с.

b) Opțională

1. Brucan S. *Îndrumar dicționar de politologie*. București: Nemira, 1993. 299 p.
2. Hlihor Constantin. *Istoria secolului XX*. București: SNSPA, 2004.
3. Voiculescu M. *Tratat de doctrine politice*. București: Ed.Universitară, 2002. 445 p.
4. *Альтерглобализм: теория и практика «антиглобалистского движения»*. Под ред А.В. Бузгалина. Москва: «УРСС», 2003.
5. Бакунин М.А. *Анархия и порядок*. Москва: ЭКСМО, 2000.
6. Кропоткин П. *Записки революционера*. Москва: Мысль, 1990.
7. Ланда Р. *Политический ислам: предварительные итоги*. Москва, 2005.
8. Ударцев С.Ф. *Политическая и правовая теория анархистов в России: история и современность*. Москва: Форум-М, 1994.

3. SUBIECTE PENTRU EVALUAREA FINALĂ

1. Ideologia politică – considerente generale.
2. Specificul ideologiilor politice.
3. Unitatea contradicțiilor ideologiilor.
4. Clasificarea și dinamica ideologiilor.
5. Funcțiile ideologiilor politice.
6. Dimensiunile ideologiilor.
7. Dihotomia ideologie–știință.
8. Dihotomia ideologie–politică.
9. Dimensiunile ideologiei politice liberale.
10. Principiile fundamentale ale ideologiei politice liberale.
11. Liberalismul social.
12. Liberalismul neoclasic.
13. Ideile principale ale conservatismului.
14. Abordarea istorică a conservatorismului clasic.
15. Principiile fundamentale ale conservatismului.
16. Conservatismul contemporan (neoconservatismul).
17. Originile gândirii marxiste.
18. Doctrina social-politică a marxismului.
19. Dialectica în filosofia marxistă.
20. Alienarea în concepția marxistă.
21. Originile gândirii socialiste.
22. Evoluția socialismului la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX.
23. Ideologia politică a social-democrației.
24. Social-democrația în perioada interbelică.
25. Social-democrația contemporană.
26. Fundamentele teoretice și practica leninismului (bolșevismului).
27. Troțkismul vs stalinismul.

28. Ideologia maoistă.
29. Doctrina politică creștin-democrată.
30. Influența lui Jacques Maritain și Emmanuel Mounier asupra ideologiei democrat-creștine.
31. Ideile politice de bază ale democrației creștine.
32. Principiile fundamentale ale ideologiei democrat-creștine.
33. Sursele ideologiei fascismului.
34. Principalele elemente ale doctrinelor fasciste și naziste.
35. Cauzele apariției fenomenului fascist.
36. Tendințele neofasciste contemporane.
37. Particularitățile caracteristice ale naționalismului.
38. Evoluția și tipurile feminismului.
39. Ecologismul în luptă cu agresiunea civilizației.
40. Islamismul – explicare conceptuală.
41. Integratismul și fundamentalismul islamic.
42. Ideologia anarhismului.
43. Specificul anarhismului comunist și celui individualist.
44. Antiglobalismul ca mișcare social-politică.

4. TEMATICA ORIENTATIVĂ A TEZELOR DE LICENȚĂ

1. Condițiile istorice și etapele principale ale formării și dezvoltării doctrinei social-politice a marxismului.
2. Doctrina politică a liberalismului și neoliberalismului.
3. Conservatorismul politic și evoluția lui.
4. Teoria social-politică a social-democrației contemporane.
5. Bolșevismul (leninismul) ca doctrină politică: esența și consecințele lui.
6. Ideologia politică a național-socialismului (fascismului).
7. Teoria tehnocrată ca consecință a revoluției tehnico-științifice a sec. XX.
8. Teoria și practica social-politică a marxismului în a doua jumătate a sec. XX.
9. Esența economică și politică a socialismului democratic.
10. Curente islamice contemporane.
11. Rolul factorului islamic în politica migrațională a UE.
12. Terorismul și mișcările teroriste contemporane.
13. Perspectivele antiglobalismului ca ideologie.
14. Evoluția feminismului în Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE

MANUALE, MONOGRAFII, COMENTARII, NOTE DE CURS, STUDII DE SPECIALITATE, CURS DE LECȚII

1. Ball T., Dagger R. *Ideologii politice și idealul democratic*. Iași: Polirom, 2000. 272 p.
2. Carpinski A. *Orientări ideologice actuale. Tendințe și semnificații*. Cimișlia, 1991. 93 p.
3. Mungiu-Pippidi A. *Doctrine politice*. Iași: Polirom, 1998. 274 p.
4. Țăranu A. *Doctrine politice contemporane*. În <https://filosofiepolitica.files.wordpress.com/2008/03/lect-andrei-taranu-doctrine-politice.pdf>
5. Brucan S. *Îndrumar dicționar de politologie*. București: Nemira, 1993. 299 p.
6. Cernencu M., Boțan I. *Evoluția pluripartitismului pe teritoriul Republicii Moldova*. Chișinău: Arc, 2009. 164 p.
7. Sava I. ș.a. *Doctrine și partide politice europene*. București: CRSR, 2007. 305 p.
8. Deconchy J-P. *Credințe și ideologii*. Iași: Polirom, 2010. 205 p.
9. Dughin A. *A patre teorie politică*. Chișinău: Prag-3, 2014. 320 p.
10. Frigioiu N. *Politologie și doctrine politice*. București: CRSR, 2001. 201 p. // <https://filosofiepolitica.files.wordpress.com/2008/03/nicolae-frigioiu-politologie-si-doctrine-politice.pdf>
11. Magureanu V. *Studii de sociologie politică*. București: CRSR, 2012. 485 p.
12. Manet P. *Istoria intelectuală a liberalismului*. București: Humanitas, 2013. 205 p.
13. Mitran I. *Politologia în fața secolului XXI*. București: CSRR, 1997. 200 p.
14. Miroiu M., Dragomir O. *Lexicon feminist*. Iași: Polirom, 2002. 381 p.

15. Moldovanu D. *Doctrinile economice*. Ediția a 3-a. Chișinău: Arc, 2003. 260 p.
16. Neonaus Norbert. *Valorile democrației creștine*. Chișinău: Prag-3, 2006. 196 p.
17. *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*. București: Humanitas, 2006. 800 p.
18. Sandu I. *Politologia. Îndrumar instructiv-metodic*. Chișinău: CCRE Presa, 1998. 114 p.
19. Strah D. Concepția politică marxistă. În: *Istoria gândirii politice*. Chișinău: CEP USM, 1999.
20. Strah D. Unele secvențe istorice privind apariția conservatismului în gândirea politică. În: *Analele științifice ale USM. Seria „Științe socio-umane”*. Vol.III. Chișinău, 2001.
21. Străuțiu E. *Ideologii și partide politice – curs universitar*. Sibiu: 2007. 227 p. // <http://documentslide.com/documents/ideologii-partide.html>
22. Țirdea B., Noroc L. *Politologie: Curs de prelegeri*. Chișinău: Elan Poligraf, 2014. 360 p.
23. Traznea O. *Filosofia socială și politică a neoconservatorismului*. București: Ed. Politică, 1995.
24. Voiculescu M. *Tratat de doctrine politice*. București: Ed.Universitară, 2002. 445 p.
25. Voiculescu M. *Doctrine și sisteme politice contemporane*. București: Ed.Universitară 1993. 195 p.
26. Volnițchi I. *Istoria partidelor din Republica Moldova*. Chișinău: Estetini, 2015. 220 p.
27. Thom Fr. *Sfârșiturile comunismului*. Iași: Polirom, 1996. 200 p.
28. Hlihor C. *Istoria secolului XX*. București: SNSPA, 2004.
29. Anderson B. *Comunități imaginate. Reflecții asupra originii și răspândirii naționalismului* // <https://www.hse.ru/mirror/pubs/lib/data/access/ram/ticket/21/15190575787de608c6c213b8639f102fb1160b99c1/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D>

1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD.%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0.pdf

30. Алексеева Т.А. *Современные политические теории: Курс лекций*. Москва: РОССПЭН, 2007. 479 с.
31. *Антология мировой политической мысли*. В 5 томах. Москва, 1997.
32. *История политических учений: Учебник* / А.А.Чанышев. Москва: Проспект, 2005. 592 с.
33. *Политология. Энциклопедический словарь*. Москва: Из-во МКУ, 2000. 430 с.
34. Бутенко А. Социализм и экономическая неразвитость. В: *МЭ и МО*, 1998, № 3.
35. Желтов В. *Политические идеологии*. Кемерово, 1996. 131 с.
36. *История марксизма-ленинизма: формирования, развития и распространение, утверждения его в рабочем движении*. Москва: Политиздат, 1986. 734 с.
37. Кропоткин П. *Записки революционера*. Санкт-Петербург: Азбука, 2010. 384 с.
38. Кузнецов В.Н. *Идеология: Социологический аспект: Учебник*. Москва: Книга и бизнес, 2005. 816 с.
39. Ланда Р. *Политический ислам: предварительные итоги*. Москва: ИБВ, 2005. 286 с.
40. Люкс Л. Большевизм, фашизм, национал-социализм родственные феномены? В: *Вопросы философии*, 1998, №7.
41. Мангейм К. *Идеология и утопия*. Москва: Юрист, 1994. 704 с.
42. Мангейм К. *Диагноз нашего времени*. Москва: Юрист, 1994. 700 с.
43. Мельвиль А. и др. *Политология: Учебник*. Москва: Проспект, 2005. 624 с.
44. Мосионжик Л.А. *Классический и современный марксизм*. Chişinău: StratumPublishing House, 2011. 468 с.
45. Турко Т., Завтур К. *Современные политические доктрины: Учебный гид*. Chişinău, 2003. 25 с.

46. Сирота Н.М. *Идеологии и идеологические течения: Классическое наследие и современность: Учебное пособие*. Санкт-Петербург: 2009. 167 с. <http://txtb.ru/95/4.html>
47. *Современный либерализм: Ролз, Берлин, Дворкин, Кимлика, Сэндел, Тейлор, Уолдрон: Сб. ст.* Москва: Прогресс-Традиция, 1998. 284 с.
48. Ударцев С.Ф. *Политическая и правовая теория анархистов в России: история и современность*. Москва: Форум-М, 1994. 382 с.

AUTOREFERATE ALE TEZELOR DE DOCTORAT ȘI TEZE DE DOCTORAT

1. Rusu R. *Dimensiunea ideologică a procesului politic în Republica Moldova*. Teză de doctorat. Chișinău, 2007.

ARTICOLE DIN CULEGERI ȘI REVISTE

1. Rusu R. Știință – ideologie – politică: implicații și interdependență. În: *Analele științifice ale USM. Seria „Științe socioumanistice”*. Vol.II. Chișinău, 2004.
2. Rusu R. Ideologia politică între mit și utopie. În: *Analele științifice ale USM. Seria „Științe socioumanistice”*. Vol.II. Chișinău, 2004.
3. Rusu R. Ideologia partidelor politice moldovenești. În: *Moldoscopie*, nr.2 (29). Chișinău, 2005. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/17405
4. Rusu R. *Ideologie de stat sau idee națională?* În: *Moldoscopie*, nr.1 (32). Chișinău, 2006. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/17419
5. Rusu R. Impactul renovării valorilor ideologice în formarea conștiinței civice. În: *Moldoscopie*, nr.3 (34). Chișinău, 2006. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/17429

6. Sandu I. Renovarea valorilor ideologice în conștiința politică a societății de tranziție. În: *Moldoscopie*, nr. (22). Chișinău, 2003.
7. Saharneau E. Reideologizarea și formarea tradiției analizei metaideologice a fenomenelor sociale. În: *Revistă de filosofie și drept*, 2000, nr. 1, p.
8. Ахиезер А. Идеология – предмет науки, наука – элемент идеологии. В: *ОНС*, 1991, №1, с. 83.
9. Гаджиев К.С. Политическая идеология: концептуальный аспект. В: *Вопросы философии*, 1998, №12.
10. Гуторов В.А. Современная российская идеология как система и политическая реальность. Методологические аспекты. В: *Полис*, 2001, №3.
11. Коваленко В. И., Костин А. И. Политические идеологии: история и современность. В: *Вестник МГУ*, сер. 12, 1997, № 2, с. 49.
12. Ланцов С. Многообразие современных концепций социализма. В: *Социально-политические науки*, 1991, №5.
13. Люкс Л. Большевизм, фашизм, национал-социализм родственные феномены? В: *Вопросы философии*, 1998, №7.
14. Межуев В. От власти идеологии к индивидуальной свободе. В: *ОНС*, 1991, №4 <http://ecsocman.hse.ru/text/18551451/>
15. Омеличкин О.В. Взаимодействие идеологии в современном мире. В: *Политические идеологии*. Кемерово, 1996, с.122.
16. Согрин В. Идеология умерла. Да здравствуют идеологии? В: *ОНС*, 1991, № 4. <http://ecsocman.hse.ru/data/340/204/1217/Sogrin.pdf>
17. Фукуяма Ф. Конец истории. В: *Politnauka*, <http://www.politnauka.org/library/dem/fukuyama-endofhistory.php>
18. Эко У. Вечный фашизм. // www.a-archive.org/files/%20фашизм_Умберто%20Эко.doc

Angela COLAȚCHI

IDEOLOGII ȘI DOCTRINE POLITICE

Ghid metodic

Redactare – *Antonina Dembițchi*
Asistență computerizată – *Maria Bondari*

Bun de tipar 10.07.2018. Formatul 60 x 84 ¹/₁₆
Coli de tipar 5,3. Coli editoriale 3,0.
Comanda 08. Tirajul 50 ex.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. Al. Mateevici, 60, Chișinău, MD 2009